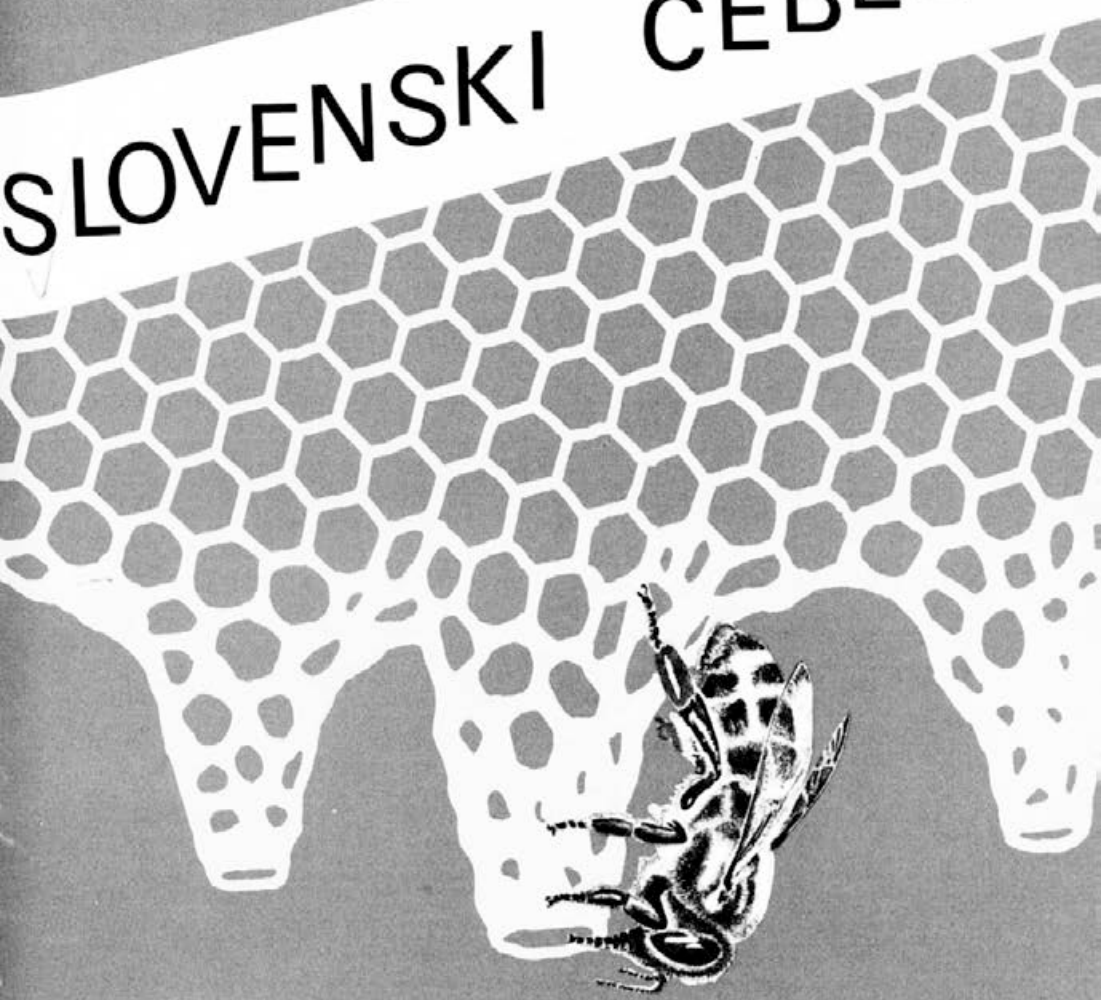

SLOVENSKI ČEBELAR

LETNIK LXXVI

1974

ŠT.

8

VSEBINA

Ančka Sumenjāk: Cvet ajdov žari	249
Inž. Jože Spanring: Novi ukrepi za pridobivanje ajde (ponatis)	250
Inž. Jože Babnik: Čebelar in čebele v avgustu	252
Ivan Krajnc: Izkoriščanje jesenskih paš	254
Anton Novak: Paša v jeseni	256
Nikolaj Györfi: Se enkrat o euodii	257
Tudi čebelarstvo v »Zelenem planu«	259
Upravljanje čebelnih družin, ne da bi slabili njihovo moč (prevod)	260
IZKUSNJE IN PREIZKUSNJE NAŠIH ČEBELARJEV	
Stanko Šauperi: Pomen mladih gospodarskih matic v čebelarskem gospodarstvu	263
Dušan Mercina: Čebela in česen	270
Nekaj o krmljenju čebel	270
NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA IZ POPOTNE TORBE MLADIH ČEBELARJEV	
Inž. Ludvik Klun: Osnove čebelarjenja v nakladnih panjih	275
Martin Mencej: Čebelji piki naj ne odvračajo mladine od čebelarjenja	277
D. M.: Malo osnove za mlade čebelarje	280
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Martin Mencej: Poročilo urednika Slov. Čebelarja na občnem zboru ZCDS, dne 21. 4. 1974	281
OSMRTNICE	
BILTEN MEDEX — export-import, d. e. Kooperacija	
Ivan Krajnc: Spoštovani tov. urednik Biltena	265
Lojze Kastelic: Slovenski čebelarji — močno Medexovo pridelovalno zaledje	266
O izdelavi smo odbrali in povzeli za vas	268

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 50,00 din, ga prejmejo zastoj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II, tiska Tiskarna LJUBLJANA v Ljubljani.

Izdajateljski svet: Dušan Svāra, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelić, Fani Osojnik, Ana Marija Sedej, Joško Šlander, Janez Terlep.

Uredniški odbor: France Guna, inž. L. Klun, Ivan Krajnc, Martin Mencej, inž. L. Podjavoršek, dr. Nežka Snoj in Joško Šlander.

Glavni urednik: Martin Mencej, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp. — imp. Maks Gregorc.

Letna naročnina za nečlane 55,00 din, za tujino 60,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Stevilka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta: 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja.

Spet bo ajda v tem mesecu popestrila naša polja s svojimi rožnatimi cvetovi. Čebelar jo bo opazoval in z rahlim upom pričakoval zadnjo pašo v tem letu. Ali zaman? Tokrat so se tudi kmetijski strokovnjaki zamislili in iščejo poti do uspešnejšega ajdovega zrna, ki naj bi dal ajdi tisto slavo, kakršno je imela nekaj pri nas.

Slika bi bila pestrejša in za oči prijetnejša, če bi bila barvna, ki pa bo, vsaj upamo, v prihodnjem letu

CVET AJDOV ŽARI

ANČKA SUMENJAK-JARENINA

*Vesélo na smeh
gre ajdi v teh dneh:
prelépo cveti,
opojno duhti.*

*Čebelice spet
nabirajo med,
saj boljšega ni
od njene strdi.*

*Cvet ajdov žari...
Oj, stopi še ti,
predragi moj, z mano
zdaj v rožno poljano!*

*Boš slišal hruménje,
čebelic vrvénje
in v srcu ti bo
kot meni lepó.*

NOVI UKREPI ZA PRIDELOVANJE AJDE

Dipl. inž. agronomije Jože Spanring je objavil v Kmečkem glasu z dne 10. julija t.l. prispevek o ajdi, ki je zanimiv in poučen tudi za čebelarje, zato ga v celoti priobčujemo tudi v našem glasilu. Pri načrtovanem delu čebelarji ne morejo in ne smejo biti nezainteresirani.

Uredništvo

Zanimanje za ajdo se spet veča. Spomladi 1973 nam je pisal čebelar in poljedelec Stopar, da se zanimajo za novo seme ajde, ki ga imajo v vasi Čentiba pri Lendavi. O njej je bral konec oktobra 1972 v Kmečkem glasu, zato bi rad dobil seme. Poprej pa bi rad zvedel, ali sploh medu in kako jo je treba gnojiti in sejati, da bi bil uspeh. Tudi po ajdovih izdelkih je povpraševanje vedno večje, zato bi radi na nekaterih večjih posevkih po strniščih posejali ajdo.

Nove tertraploidne sorte

Že pred leti smo pripravili obširen nasvet o uvajanju nove prve tertraploidne sorte ajde z imenom »penn-guard«. Iz kolekcijskega vrta je šla na Dolenjsko, kjer jo opazujejo in počasi širijo. Hkrati pa je dobila agronomska fakulteta v Sarajevu iz Sovjetske zveze vzorec tetraploidne ajde, ki je na poskusni poti prispela tudi k nam v Čentibo pri Lendavi. To so sorte, ki pri pravočasni in pravilni setvi v ugodnih letih dajo od 25 do 40 stotov zrnja na hektar, kar z diploidnimi redko dosežemo, zlasti še, če jih sejemo na strnišče.

Po vsem svetu danes že goje približno 60 sort, zato se odpirajo možnosti pridelovanja tudi v takih krajih, kjer je doslej niso gojili, nekdanji pridelovalci pa jo polagoma opuščajo zaradi drugih donosnejših poljščin. Samo tam, kjer so zemljišča prekisla za druge posevke, na jugu, in za drugo jaro žito na severu, se je še ohranila.

Koristi, ki jih daje ajda

Ajda ni več splošna krušna dobrina, vsakdanje živilo, kot je bila nekoč, temveč posebna poljščina za čebelarje — dobre sorte dajo 200 do 300 kg medu na hektar — za pridobivanje rutina, podlage za vitamin P, za drag ajdov zdrob in kašo kot dodatek drugim cenejšim živilom za pripravek hranilnosti in okusa. Cena ajde se zato prosto oblikuje in čim manjša je ponudba, tem bolj zanimivo postaja pridelovanje.

Oglejmo si zato, kakšne možnosti odpira ajda poljedelcem. Ker ne zahteva dosti dela, celo manj kot pšenica, jo štejejo med strnine in daje zelo lep dohodek na uro vloženega dela in sredstev, toda najmanjši in najnezanesljivejši dohodek na hektar površine. Zato pride v poštev le na večjih posevkih in tam, kjer ni delavcev za kakšno zahtevnejšo strnino, na primer proso ali peso, korenje, kavlo, krmni ohrovt itd.

Ceprav ajda dokaj izčrpa zemljo in jo je treba zato dovolj pognojiti, pusti vendar njive čiste in v dobri sestavi, saj uspešno tekmuje tudi s trdoživim koreninskim plevelom. Izračunali so, da nimajo izgub niti tedaj, če sploh nimajo kaj žeti, ker je pridelek naslednje poljščine toliko večji, da stroške z ajdo pokrije.

Tretjo korist pa imajo čebelarji. V ugodnih letih je več vreden pridelek medu kot pridelek zrnja. Čebele so skoraj pogoj za dober pridelek, to so potrdili natančni poskusi.

Sodobno pridelovanje ajde

Oglejmo si le pet novih ukrepov za sodobno pridelovanje ajde:

— izbrati moramo našim razmeram primerno sorto in tej sorti primeren čas setve. Nekatere tetraploidne sorte je treba sejati v osrednji Sloveniji že sredi junija, da lahko dozore, pri drugih pa bi ga z zgodnjo setvijo zelo polomili. Zadnji rok setve je odvisen od verjetnega nastopa prve slane. Kdor uvaja novo sorto, naj jo obvezno na manjših parcelah seje vsakih 5 dni, da bo sam odkril najprimernejši datum setve;

— seme pred setvijo namočimo v 0,3 % raztopino kobaltovega nitrata in 0,001 % raztopino cinkovega sulfata. Dokazali so, da prav ti mikroelementi omogočajo izrabo semena. Vzorci ajde, ki so nam jih poslali nekateri čebelarji, so bili slabo kalivi in nekateri so vsebovali do 10 % primesi slabše tatarske ajde, ki slabo med;

— tudi ajdi je treba dobro pognojiti, toda v skladu z rodovitnostjo njive in temu prilagoditi odmerek dušika. Na izčrpani njivi moramo pred setvijo pognojiti do 80 kg dušičnega hranila na hektar, če je odmerek fosfornega hranila dvojen in kalijevega nekaj manjši. Na dobrih njivah pa so dobili največji pridelek že pri odmerku 45 kg dušika, 60 kg

fosfora in 40 kg kalija na hektar. Čeprav klor ajdi ne prija, lahko damo kalij v kloridni ali sulfidni obliki. Zelo pa je občutljiva za fluor in žveplo, zato jo raje opustimo na njivah blizu tovarn:

— pri neprimernem vremenu ob cvetenju lahko ajdi pomagamo tudi z dopolnilnim oprашevanjem peti dan po začetku cvetenja. Če sami nimamo čebel, povabimo čebelarja, da pripelje čebele čim bliže našemu posevku. Ne mešajmo diploidnih in tetraploidnih sort.

— ko so prva zrna čisto zrela, okoli 60 %, lahko poškopimo posevek z enoodstotnim magnezijevim kloratom. Sedmi dan že lahko žanjemo s kombajnom, da se listi in neoprašeni in nezreli plodovi posuše. Sejemo vedno na dvakrat večjo površino, kot se pogodbeno obvezemo ali obljubimo le 1000 kg blaga na hektar.

JOŽE SPANRING,
dipl. inž. agr.

PRIPIS UREDNIŠTVA:

Ker mnogi bralci sprašujejo, kje bi kupili ajdovo seme, smo se zanimali v Ljubljanski semenarni, kjer so nam povedali, da semena nimajo na zalogi in da za letošnje leto ni možnosti za nakup.

ZBOLJŠAJMO NAŠ STROKOVNI TISK

Če bi vsaka naša čebelarška družina pridobila na leto samo en celostranski oglas za naše glasilo, bi naš tiskovni sklad povečali na takšno stopnjo, da bi bila lahko v vsaki številki Slovenskega čebelarja barvna priloga s podrobnim opisom naših važnejših medovitih rastlin. Hkrati pa bi lahko pomembnejše povečali inboljšali naš strokovni tisk.

Že pred časom smo poslali v ta namen vsem društvom in družinam spremna pisma za OZD in poverilnice ter naročilnice. Tega do sedaj niste izkoristili. Zato prosimo za večjo zavzetost na tem področju.

Iz uprave Slovenskega čebelarja

ČEBELAR IN ČEBELE V AVGUSTU

JOZE INZ. BABNIK

V pričakovanju na dobre pašne dni nam je kar hitro minilo pol poletja. Ze smo v zadnjem pašnem obdobju. Vse kar bomo uspeli še v tem mesecu, bomo zabeležili med rezultate leta.

Avgust mesec je še poln presenečenj pri čebelah. Poglejmo si na kaj vse mora čebelar vplivati s svojim delom, da bo lahko zadovoljen tudi v naslednjem letu.

Julijsko brezpašno dobo prekinjajo rahle vzdrževalne paše. Na otavi se ob dobrem vremenu družine zopet zaležejo in prično zbirati prve vence medu okoli gnezda. Tudi cvetnega prahu ne manjka in v tem času jim ga lahko še odvzamemo kak mali višek.

Za gozdno pašo izberemo, če je le mogoče, stojišče, kjer imajo čebele poleg čiste hojeve paše v okolici vsaj še nekaj travnikov. Paziti moramo, da si ne izberemo preveč zasedenih stojišč s po več sto panji.

Če hočemo imeti naslednjo pomlad zdrav zarod, moramo pravočasno zapustiti gozdno pašo in iztočiti kolikor je mogoče več gozdnega medu iz plodišča in ga zamenjati s sladkorjem ali drugim cvetličnim medom.

Predno pričenemo izbirati plemenjake za zimo, je potrebno, da izločimo še vse slabiče, jih združimo ali jim zamenjamo matice iz prašilkov. Posebno moramo sedaj paziti na pojav trotavosti.

Poznamo namreč dve vrste trotavosti. Prvi pojav je, če se je na prahi izgubila matica in tedaj prične skupina čebel zalegati trotovska — neoplojena jajčeca. Drugi vzrok je lahko v tem, da je matica oslabela ter ji je pošla zaloga semenčic in ta prične zalegati pretežno trotovska

jajčeca. Pri prvem in drugem pojavu trotavosti panj zapremo. Vse čebele ometemo pred čebelnjakom, a trotovko — matico stremo. Zaleženo satje, kot tudi ostalo, zložimo v medišče sosednjih panjev. Vse čebele se morajo namreč porazgubiti po sosednjih panjih in šele čez dva dni lahko v isti panj prenesemo družinico iz prašilčka. S tem, da smo otrešli čebele s satja, so morale te v sosednje normalne družine, kjer niso več dodatno krmljene z matičnim mlečkom in jim takoj ugasne moč zaleganja trotovskih jajčec. Ob vsakem prestavljanju zaleženih satov, posebno trotovske zalege v medišče, odpremo občasno gornja okenca, da čebele lahko odstranijo odmrle trote, sicer ti lahko zamašijo matično rešetko. Tako preprečimo, da se v panju ne širi neprijeten vonj po odmrlih trotih.

V letih s slabšo gozdno pašo se nam po julijski brezpašni dobi nabere v panju dovolj čebel. Vse te ne bodo dočakale zime, kaj šele pomladi. Tako veliko število starih čebel imenujemo »navidezno moč«, ki nas ne sme zavajati, da smo pripravili res močne družine za zimo. Prav v tem mesecu moramo paziti, da nam preveč ne upade obseg zaleganja, kajti mlade neiztrošene in zdrave čebele bodo garancija za uspešno prezimovanje, a še bolj važno izzimljenje.

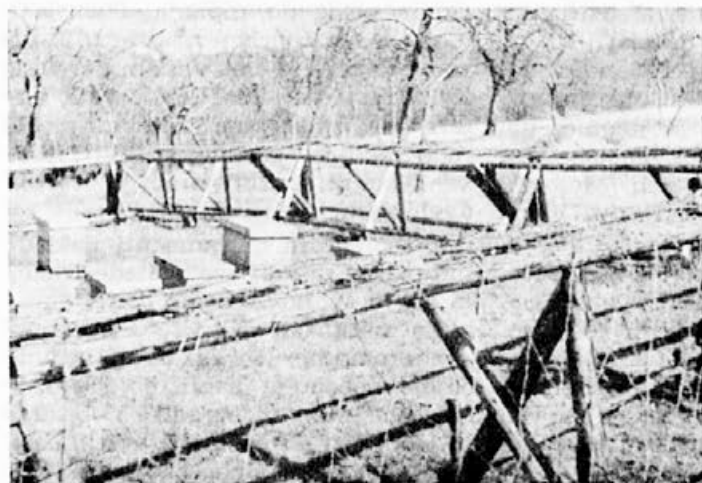
V tem mesecu lahko mislimo tudi na ajdovo pašo. Res je njen obseg in izdatnost vedno manjša, vendar moramo njen pomen gledati z drugega stališča, saj so prevozi na oddaljena vresišča in žepek v Liko vedno dražji in poleg tega nezanesljivi. Paša na ajdi se je zadržala le na kmetijsko manj razvitih področjih z malimi parcelami. Ajda kot

krušno žito dobiva sicer zopet svoj pomen, zato lahko še računamo, da bomo koristili tudi ajdovo pašo. Večje pa mora biti razumevanje pri razdelitvi te paše. Če je bila poprej dovoljena obremenitev po dve do tri družine na hektar, moramo sedaj to povečati najmanj na pet družin. Ajdovo pašo ne smemo smatrati več kot pridobitno, kot je bila to pred petdesetimi ali več leti, ampak kot zelo dobro razvojno pašo, ki pripravi čebele za zimo.

V tem mesecu so koristne tudi lokalne paše na bolj redkih medečih rastlinah, kot so zlata rozga, srobot in podobno.

Ob raznih prekinitvah paše v drugi polovici avgusta moramo biti pozorni, da ne pride do ropanja. Največkrat so vzroki za začetek ropanja slabiči ali brezmatične družine. Lahko pa je povzročitelj ropanja tudi sam čebelar, če odpira panje med ajdovo pašo, posebno v popoldanskem času.

Ko je kosmata mrcina zavohala strd, je takole opustošila AŽ panje. Lastnik je je lahko samo še pobiral ostanke panjev

Nakladni panji so pa bili za kosmatinca le pretrd oreh

Na gozdni paši, posebno na širših kompleksih, je zelo nevarno, da naletimo v tem času na sovražnika čebel — medveda. Čim se pojavi v panjih svež med, ta privabi medveda. Ker je kot divjad zaščiten, se je močno razmnožil. Tako se pojavlja vse bliže naselij in ovira že resno nemoteno izkoriščanje najbolj bogatih gozdnih področij.

Pred njim se obvarujemo na večjih stojiščih ponoči s kurjenjem og-

nja. Bolj uspešno je, da imamo stojišča zavarovana z bodečo žico. Poizkusi z električnim pastirjem so lahko uspešni vse dokler ne poraste trava in se nam izprazni baterija zaradi kontakta.

Težje je zavarovati večje stojišče nakladnih panjev. Vendar pa je različna, kadar napade medved AŽ panje, ki jih razbije do skrajne neuporabnosti, dočim nam nakladne panje samo razmeče po elementih. (glej sliko).

IZKORIŠČANJE JESENSKIH PAŠ

IVAN KRAJNC

Že v avgustu začnejo priprave za naslednjo čebelarstvo sezono v prihodnjem letu. Umen čebelar ima navadno že stara preizkušena pasišča, ki se nahajajo širom naše domovine. Kemizacija poljedelstva je čebelarja potisnila v divje predele, kjer ni zapraševanja s pesticidi in kjer ni onesnaženega okolja. Čebela je nežno bitje in njeni pridelki so za človeka odlična poživila z zdravnimi učinki. Med je visoko kalorična naravna hrana. Med drugim vsebuje težko vodo (difterij), ki ga uporabljajo v atomistiki. Težka voda pospešuje rast mladih organizmov in obnovo celic, zato se mamice ne odrekajte medu za vaše malčke. Čebela je oprševalka vseh cvetočih rastlin, ter prinaša sadjarju, vinogradniku, kmetovalcu, lovcem in gozdarjem dvajsetkrat večje koristi, kot jih ima sam čebelar. Brez čebele tudi veverica, lisica, ptice in vse živo v naravi ne bi imelo sadežev in dobrega življenja, zato to rešiteljico naše narave zaščitimo in varujmo vsi pred njeno ogroženostjo, ravno tako kot čebelar sam.

V začetku avgusta moramo opraviti generalni pregled čebelnih družin, začeni od zdravja, pa vse do zadnjega okvirčka, zapiral itd. Če niso že zamenjane stare oslabele matice, moramo tos toriti sedaj tako, da bo na koncu jeseni v panjih vsaj po 25.000 do 35.000 mladih čebel z zadostno količino hrane za zimo.

V tem času se paša naglo končuje in čebele navadno dražilno pitamo, zato moramo strogo paziti, da ne pride do ropanja. Poskrbeti moramo, da čebelam ne primanjkuje vode. Čebela, ki ima vode na pretek, živi trikrat dalj časa kot čebela, kateri voda zmanjkuje. Posebno se to rado zgodi na gozdnih pašah. Trideset čebeljih družin porabi v desetih dneh okrog 300 litrov vode.

V septembru moramo pri nakladnih panjih urediti vse naklade. Tiste, ki so odveč, odvezamo in jih shranimo v zimsko skladišče. Nenehno se moramo boriti proti osam, ki uničujejo čebele in nagrizujejo grozdne jagode po vinogradih. Čebelarji in vinogradniki nastavljajte v bližini čebelnjakov in vinogradov stekleni-

ce, v katere vlijete malo piva. Ose ležejo v steklenico in od tam se ne znajo vrniti.

Čebelar, ki čebelarji na mestu, t. j. v kraju, kjer sam prebiva, navadno nima doma izdatne beljakovinske paše kod na primer na otavi, ajdi ali jesenski resi, mora dražilno pitati svoje čebele vsak drugi dan. Delo opravi zvečer. Ako v naravi ne dobijo čebele dovolj cvetnega prahu, ki ga prinašajo na nožkah v svoje panje, mora čebelar poskrbeti, da pelod nadomesti s posnetim mlekom, jajčnim prahom ali s sojino moko, ki pa se pri nas le težko dobi.

Prevaževalci peljejo svoje čebele na ajdo ali otavo. Najbolj korajžni se podajo v sosednjo republiko Hrvaško (v Liko). V začetku avgusta peljejo čebele na liško polje v okolico Gospiča vse do Gračaca. Tam dobi čebele dobro zimsko zalogo na jesenski resi in na materni dušici, kakor tudi na smiljki. Med se težko toči in je primeren za zimovanje čebel le v obmorskih predelih. Ostali vozijo na žepkova pasišča na Velebit v okolico Alana, Malovana in Zrmanje, kakor tudi v bližino Rijeke, Senja, Zadra, Udbine in Titove Korenice. Kadar je vegetacija dobra in rastline ne trpijo zaradi suše, se ob toplih in soparnih dnevih, v času samega medenja, ti prevozi obilno poplačajo kljub velikim naporom in še večjim razočaranjem, ki jih mora prestati prizadevni čebelar pri prevozi in na samih pasiščih. Navadno žepkova paša odpove. V desetih letih čebelar dvakrat dobi srednjo pašo in enkrat odlično, ostalih sedem let pa je navadno jalovih.

Čebele prevažamo le v nočnem času. Kdor vozi podnevi, zaduši čebele. Pri živalnih družinah in v soparnih nočeh je prevažanje v nočnem času tvegano. Za to dejavnost so uspšeni le dobri strokovnjaki, pa še ti imajo dostikrat občutno škodo.

Uspeh prevoza je v tem, da pripele čebelar na pasišče močne čebelne družine, ki niso med potjo trpele niti na delni zadušitvi, da je vegetacija v bujni rasti in da so v času medenja tople noči in soparni topli dnevi. Če vsi navedeni pogoji niso izpolnjeni, uspeh izostane delno, navadno pa popolnoma. Še vedno je za nas vse to velika uganka in drži pregovor: »Kakšnega sem te našla, takšnega te bom pustila«. Torej bogastva ni. Za to dejavnost mora človek biti ljubitelj živali, velik navdušenec in pri svojem hobiju vztrajen. Čebela napravi človeka pridnega in humanega.

Večja čebelarstva so primorana svoje čebele prevažati s paše na pašo. Ekonomski računi ne kažejo drugače. Čebelja družina porabi na leto 80 do 100 kg medu in 28 kg cvetnega prahu. Kar je več, lahko dobi čebelar, zato je nemogoče, da bi velečebelar koristil le eno pašo, ki da npr. 20 kg na panj. Izgube bi bile tolikšne, da tega ne bi preneslo niti zasebno, še manj pa družbeno čebelarstvo.

Naša domovina ima še dovolj nedotaknjene narave. Tisoč otokov na Jadranskem morju in nepregledna pasišča Bosne, Črne gore, Hercegovine, Like in Dalmacije nudijo življenje stotisočim čebelnim družinam. Naše čebelarstvo ima velike perspektive in neizkoriščene možnosti. S pravilno stimulacijo cen medu in ostalih dobrin, ki jih daje čebela, bi moral biti čebelar za svoj trud pravilno nagrajen, zato kličemo vsi čebelarji, da družba in vsi merodajni poskrbijo, da bo bogastvo narave pobrano. Napredek čebelarstva je v prevozi. Da bo pa čebelar lahko pasel svoje čebele na oddaljenih perspektivnih pasiščih, pa mora razpolagati z gmotnimi sredstvi. Tovorno vozilo je danes za čebelarja predrago. Za davek, takso, zavarovanje,

vzdrževanje in gorivo vozila čebela ne more prinesiti.

Predvideva se, da bo že leta 1980 nastalo na svetu veliko pomanjkanje hrane in svetovni glad, ki se kaže že sedaj v raznih delih sveta. To je zelo blizu, zato smo vsi, ki vidimo možne perspektive čebelarstva, dolžni o problemu merodajne obvestiti. Hrano bomo morali brezpogojno doma pridelati.

Med drugim naj omenim, da imam sam večje čebelarstvo z dvotonskim kamionom za prevoz čebel. Vozilo uporabljam izključno le za prevoz čebel. Letina je slaba. Vzdrževanje vozila z dajatvami in gorivom znaša okoli 2,5 milijona S din. Ali ni čudno, da to vozilo ni prosto dajatev in zakaj se ne smatra kot kmetijski

stroj! Avto je star in letno plačujem njegovo dvakratno vrednost v obliki takse, davka in zavarovanja. Zakaj plačujem 7 mesecev preko zime, ko vozilo stoji. Vprašanje uslužbenca davčne uprave: »Zakaj pa imate čebele,« problema ne bo rešilo. Za zdravje državljanov rabimo med in zato mora imeti takšno ceno, da bo čebelar lahko med v naravi pobral. Z današnjim uvozom z dumping cenami ne bo rešeno nič. Lahko pride čas, da medu v zamejstvu ne bomo več dobili. Upajmo, da ne bo prepozno. Čebelarstva organizacija je dobila novo vodstvo, ki mu vsi zaupamo in tudi upamo, da bo to vodstvo znalo naše probleme, ki so problemi splošnega značaja, merodajnim krogom prikazati in nam izbojevati naš obstoj in svetlejši dan.

PAŠA V JESENI

ANTON NOVAK

Vsak dober čebelar ve, da čebele prezimujemo tako rekoč že julija in avgusta. V tem času morajo čebelne družine imeti vsaj neko skromno pašo, da lahko vzgojijo mlade čebele. Le te mlade čebele, ki se izležejo avgusta in septembra, bodo šle v zimo. Tudi čebele, ki se izležejo v septembru, bodo zimo preživele ter bodo na spomlad sodelovale pri razvoju čebelne družine.

V mesecu juliju je v mnogih krajih v Sloveniji paša na kostanju. Paše v avgustu, če ne zamede gozd, pa v Sloveniji tako rekoč ni več. Otavo, na kateri so včasih čebele tudi nekaj nabrale, zgodaj pokosijo. Ajde, ki je nekaj bila zelo gotova paša, pa danes sejejo vedno manj. Razen tega pa ajda tudi ne med več, ali pa zelo malo.

Zaradi tega so slovenski čebelarji priporočeni iskati jesenske paše zlasti na Hrvaškem.

Nikoli ni dobro prepeljati čebel tako rekoč na slepo. Dobro si je pred prevozom pregledati pasišča. Le tako se je mogoče v večini primerov izogniti izgubam, ki tudi pri prevozih zelo rade nastanejo, ker v

kraju, kamor se čebele prepelje, paša zataji.

Sredi julija 1973 se nas je peljalo z avtomobilom nekaj čebelarjev, da bi videli, kako izgleda Lika ter Posavina. Peljali smo se tako do Zagreba, nato v Karlovac, Plitvička jezera, Gospić, Srb, Bihać, Bosansko Gradiško ter proti Jasenovcu v Posavino, nato pa po cesti Zagreb—Beograd proti Varaždinu domov. Ugotovili smo, da je v Liki bila suša. Le v nekaterih krajih je cvetela smiljka, sicer pa je bila trava suha. Tudi materine dušice ni bilo dosti. Jesenska resa se je še nekako držala. V Posavini pa smo ugotovili, da je drenak že cvetel, za meto pa smo računali, da bo tudi čez kak teden pričela cveteti. Odločili smo se, da čebele odpeljemo v Posavino na meto.

Okrog 20. julija smo čebele preselili na meto. Spočetka, nekako 10 dni, ni bilo pravega donosa. Tehnica je bila v glavnem zavržena, le tu in tam se je malenkostno dvignila. Čebele so v glavnem obiskovale drenak ter deteljo. Šele po prvem avgustu se je pričela paša na meti.

Na pasišče, kjer smo imeli čebele mi,

so pripeljali tudi drugi čebelarji. Tako se je na majhnem prostoru zbralo okrog 1000 panjev. Čebele so morale na meto leteti nekako 1 km in pol. Bali smo se, da bo po končani paši nastopilo ropanje. Naša skupina je čebele uredila, tako da nismo imeli brezmatičnih. Sam sem bil 10 dni pri čebelah. Zjutraj se jim ni nikamor mudilo. Okrog 9. ure, ko je sonce zemljo segrelo, so pa pričele trumoma izletavati. Izgledalo je, kakor bi letele na ajdo. Nosile so medičino pa tudi pelod.

Več nas je imelo družine na tehtnici. Na vsaki paši se pač odrežejo najbolj le močne družine. Slabiči komaj da za sebe naberejo. Razlika v dnevnih donosih je bila taka, da je najslabša družina prinesla celo 3,5-krat manj kakor najboljša. Na prvi pogled je izgledalo pri obeh družinah, da ni pri najboljši tudi tolikokrat več čebel, pa jih tudi ni bilo. Kljub temu pa je donos bil tolikokrat večji.

Čebele so, ker je bilo lepo vreme, zvečer zadovoljno brenčale. Ob toplih večerih pa so jih napadali sršeni. Nekako 200 do 300 m od čebel sem naslednjega dne uničil dve gnezdi teh škodljivcev. Pozneje so imele mir.

Čebele so brale, ker je bil donos, nekako do 10. septembra. Na pasišču nismo točili, ker smo se bali ropanja. Ob koncu paše je bilo opaziti, da se čebele borijo z napadalkami. Ker pa so bile vse družine v redu, ni bilo nobene škode od ropanja. Doma smo ugotovili, da so čebele nabrale zimsko zalogo, močnejše družine pa tudi nekaj za nas čebelarje.

Dobil sem podatke tudi iz Like. Tako na resi kakor na žepku ni bilo kakega pravega medenja. Čebele niso nabrale niti zimske zaloge.

Upam, da bodo čebele spomladi močne, ter bodo tako lahko izkoristile zgodnjo spomladansko pašo.

ŠE ENKRAT O EUODII

Madžarska 6. številka brošure »Mehe-szet« (Čebelarstvo) prinaša zanimiv članek

o euodii, katerega skrajšano vsebino posredujem tudi našim čebelarjem s priporo-

Euodia danielli bi lahko tudi pri nas nudila tisto čebeljo pašo, ki jo je nekdanj ponujala ajda

čilom, da bi razširili tudi pri nas to hitro rastoče medeče drevo, s čimer bi dosegli večji donos medu.

Članek je napisal dr. Peter Janos iz Mosonmagyarovara. V njem opisuje dobljeno prakso iz različnih krajev, kjer euodia že medli. Z ozirom na dejstvo, da sta pri nas meseca julij in avgust najmanj medeča meseca, euodia pa cvete prav v teh dveh mesecih, je to drevo za naše razmere še posebno priporočljivo. Ni drevo pomembno samo za pašo v teh dveh mesecih, ampak tudi za razvoj čebelne družine v prihodnjem letu.

Euodia, ki ima svoje poreklo na Kitajskem in na Koreji, posebno hitro raste in že v 5. do 6. letu cvete. Na Madžarskem so drevesa zasadili na različnih krajih. V Győr-Sopron županiji so jih zasadili že okoli 50.000, v Fertődih jih gojijo 60.000. S širjenjem teh dreves po vsej državi so v desetih letih zelo povečali donos medu.

Če vemo, da obstoja okoli 50 sort teh dreves in da različno medijo, potem ni vseeno, katero sorto si izberemo za saditev. Pri nas se je najbolj obnesla Euodia

hupehensis Dode in pa korejsko dišeče medovito drevo *Euodia daniellii* Benn Hemsl, poleg teh dveh pa še *Euodia henrői* Dode, ki ima plavkaste liste. Druge sorte dreves so manj medovite. Najbolj se je razširila *Euodia hupehensis* in pa *Euodia daniellii*.

Pisec članka omenja, da že štiri leta opazuje cvetenje teh dreves in da je ugotovil, da cvetijo od sredine julija do 20. avgusta. Cvet ima pol mg nektarja, ki vsebuje 37,12 do 52,54 % sladkorja, sladkorna vrednost pa je 0,21 do 0,33 mg. Cvetovi imajo na drevesih v parkih, v gozdnih zavetjih in v krajih z meglo več nektarja kot pa v suhih legah.

Avtor priporoča za saditev poldrugi meter visoka drevesa, ker so manjša bolj občutljiva in v prvih dveh letih težje prenesejo vremenske spremembe.

Ker je v naših krajih ajda že popolnoma zatajila, bi lahko euodia nadomestila ajdo, če bi jo tudi pri nas upeljali v večjem obsegu.

Nikolaj Győrfi, M. Sobota

OPOZORILO VSEM ČEBELARJEM

Zaradi širjenja gnilobe čebelne zalege (*Pestis apium*) v letošnjem letu, opozarjamo vse čebelarje, da je član našega uredništva dr. Nežka Snojeva napisala v Slovenskem čebelarju (glej Slovenski čebelar, št. 12/1973) opis bolezni, kako se bolezen javlja, kako jo zdravimo in preprečujemo širjenje bolezni.

Poleg tega je pa na našo željo ponovno napisala o tem podrobnejša navodila za radijsko predavanje, ki bo v avgustu mesecu v okviru kmetijskih nasvetov. Opozarjamo vse čebelarje, da prislusneje predavanju v radiju. Bomo pa potem predavanje objavili tudi v našem glasilu.

Uredništvo

REPUBLIŠKA VETERINARSKA UPRAVA SPOROČA V DNEVNEM POTOČILU Z DNE 2. julija 1974 O STANJU ČEBELNIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI IN SICER ZA ČAS OD 16. 6. do 30. 6. 1974

Kuga čebelne zalege:

V občinah Gornja Radgona v 1 čebelnjaku, Maribor v 1, Postojna v 1 in Radlje v 1 čebelnjaku.

Nosema:

V občinah Dravograd v 2 čebelnjakih, Kočevje v 1, Maribor v 21 in v Radljah v 1 čebelnjaku.

Pršičavost:

V občinah Ajdovščina v 1 čebelnjaku, Maribor v 1, Škofja Loka v 8, Sežana v 1 in v Postojni v 2 čebelnjakih.

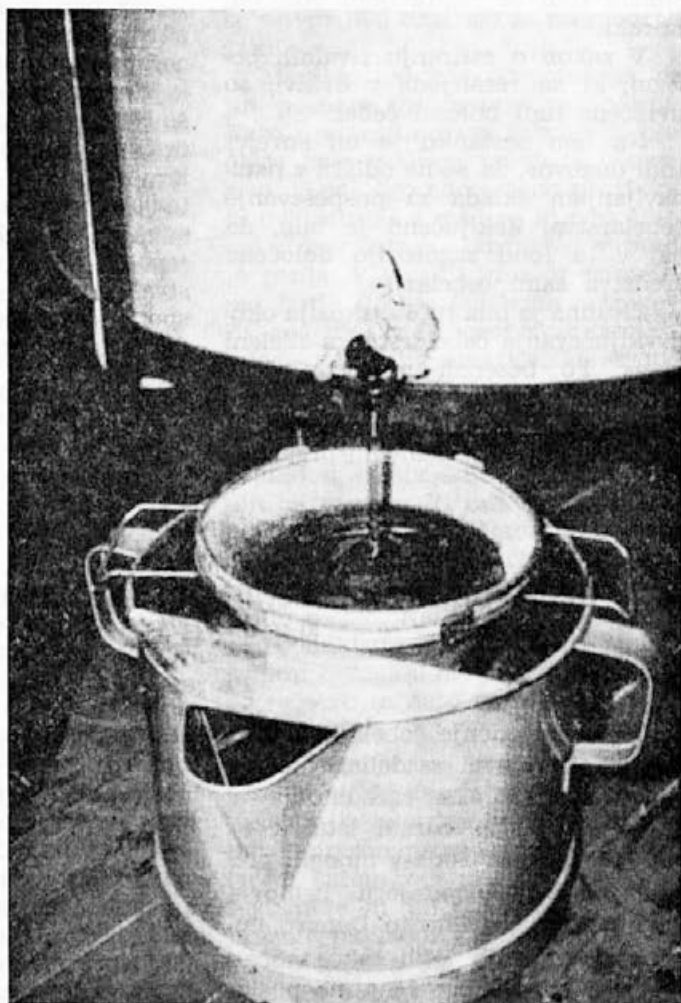
TUDI ČEBELARSTVO V »ZELENEM PLANU«

V času novosadskega kmetijskega sejma je bil mimo drugega tudi sestanek Saveza pčelarskih organizacij Jugoslavije in Poslovnog udruženja za pčelarstvo Jugoslavije. Inicijativa za ta sestanek je dala Poslovno udruženje za pčelarstvo. Na tem sestanku so bili predstavniki čebelarstvih, gospodarskih, trgovskih in tudi drugih družbenih organizacij.

V svoji uvodni besedi je direktor Poslovnega združenja tov. Miloje Sa-

vić povedal, da od vseh 900.000 panjev, kolikor jih je v Jugoslaviji, čebelarji še v več kot 250.000 primitivnih panjih. Sočasno pa je skupni pridelek danes manjši, kot pa je bil 1930. leta. Od 1949. leta je pa padlo število čebelnih družin za 15.000.

Najbolj žolčna diskusija se je razvila okoli plačila carine pri uvozu medu. Ugotovljeno je, da uvoz medu ne stimulira čebelarje za povečanje čebeloreje in s tem tudi za večji

Večini čebelarjev
letos kar dobro teče
in polni kante ta
žlahtni dar narave.
Čim pametneje je kdo
čebelaril, tem več
je natočil

pridelek medu. Repromaterial se na eni strani nenehno draži, na drugi strani imajo pa trgovci z medom velike zaloge medu in tako diktirajo cene na tržišču. Predlog je bil, da je treba premirati izvoz medu in to bi bil tudi edini izhod iz težkih razmer v čebelarstvu. Predstavniki zveznega sekretariata za kmetijstvo dr. Teofilović je pojasnil čebelarjem, da zvezni sekretar za kmetijstvo Ivo Kuštrak do sedaj ni bil seznanjen s problemi čebelarstva in je izrazil pripravljenost zveznega sekretariata, da se zboljša to stanje in da so v tem smislu tudi že napravljeni določeni koraki.

V zakon o zatiranju živalnih bolezni, ki so razširjene v državi, so uvrščene tudi bolezni čebel.

Na tem sestanku je bil sprejet tudi dogovor, da se ne odlašajo z ustanavljanjem sklada za pospeševanje čebelarstva. Zaključeno je bilo, da naj v ta fond zagotovijo določena sredstva sami čebelarji.

Živahna je bila tudi diskusija okoli vključevanja čebelarstva v »Zeleni plan«. Po besedah predsedujočega tov. Ivića, direktorja dalmatinske čebelarske zadruge, da lahko dobi kredit od kmetijskih delovnih organiza-

cij za napredek čebelarstva vsak čebelar, ki ima najmanj 50 panjev. Krediti bi se odobraval za dobo petih let s 6% obrestmi, pri čemer je potrebna 30% lastna udeležba. Pri tem so pa težave, ker dobi kredit lahko samo individualni kmetijski proizvajalec, drugi pa (delavci, uslužbenci, upokojenci itd.) teh kreditov ne bi mogli dobiti. Sprejet je bil predlog, da je glede tega potrebna temeljita korektura, saj je znano, da danes čebelarji v glavnem nekmetijski, kmečki čebelarji so pa že v veliki manjšini.

Na tem sestanku je bilo zelo pozitivno ocenjeno prizadevanje revije za kmetijstvo »Selo« in TV Sarajevo, ki sta začela akcijo »Iščemo najboljše čebelarje Jugoslavije«. Do zamude oziroma prekoračenja prvotnih rokov za prijavo potencialnih kandidatov je prišlo zaradi neažurnosti posameznih republiških zvez. Dogovorjeno je, da zagotovijo finančna sredstva za izvedbo tega tekmovanja gospodarske čebelarske organizacije in da se to tekmovanje nadaljuje.

Po reviji »Selo« povzel
tajnik ZCDS
Rajko Žitnik

UPRAVLJANJE ČEBELNIH DRUŽIN, NE DA BI SLABILI NJIHOVO MOČ

Prevod

Uspešno vodenje čebelnih družin, da jih ob rojevni razdelimo, je postala splošna praksa zaradi objav v strokovnih listih, zaradi letakov in poučnih tečajev. Toda v mnogih predelih našega osrednjega hribovja med severno ravnino in Donavo nudi le v izjemnih letih tako močno nenadno pašo, da se moramo poslu-

ževati delitve družin, da nam panji ne rojijo.

Naš čebelnjak stoji na robu gozda v pokrajini Rhön, kjer imamo od srede aprila do konca junija stalno pašo na travniku in v gozdu. Vedno pa smo imeli najboljše donose od tistih družin, ki se nam jih je posrečilo spraviti do konca paše, ne da bi iz njih napravili narejence. Ker

pa je upravljanje družin zaradi stalnih kontrol vse preveč zamudno, smo stalno poskušali, kako bi obdržali nabiralno moč čebelne družine z enim samim posegom v panj. Pri tem pa smo si prizadevali, da bi za ta radikalni poseg imeli dovolj časa in bi bil poseg sprejemljiv tudi za začetnika.

V teku let smo izoblikovali uspešen poseg v panj, vendar ni bil objavljen v naših strokovnih časopisih. V prvi vrsti zato, ker korenito predstavljamo celotnega gnezda ni nika-ka novost in drugič, o uspehih kake novosti moremo govoriti šele takrat, če se določena metodika obnese tudi v drugačnih klimatskih in pašnih razmerah in pa, če so tudi drugi čebelarji po njej dosegli zadovoljive uspehe. Ker pa je iz ameriške literature razvidno, da v Novem svetu priporočajo načrt »demaree«, ki je v bistvu isti postopek, se nam zdi potrebno, da bi se moral večji krog čebelarjev ukvarjati s to zadevo.

Metodična osnovna zamisel današnjega načrta temelji na radikalni ločitvi pašnih čebel od čebel dojlj. Takšno ločitev dosežemo le, da vanjo vključimo **medišče in dvoje matičnih rešetk**. Objavljamo »ločitveno metodo z rešetkami«, da bi čebelarje spodbudili k poskusom in k diskusiji.

Poskuse smo izvajali z znano položko, ki obsega 20 satnikov v plodišču, ter jo lahko širimo s poljubnim številom polovičnih ali celih naklad. Zaradi velikega plodišča lahko družine vodimo do konca zadnje deкаде v maju brez posebnega napora, samo da širimo gnezdo z dodajanjem satnic in brez vsakega prestavljanja. Kadar se pri kontroli pojavijo prvi redni znaki, da se družina pripravlja na rojenje, pregrupiramo brez izjeme vse družine v obratu, ne da bi jih posebej pregledali zaradi matice. Na ta način lahko opravimo delo,

kot nam dopušča vreme in redna za-poslitev.

Ob tem času zasedajo družine 16 — 20 satnikov v plodišču ter eno ali celo dve polovični nakladi s potegnjenimi celicami. Za vsako družino pripravimo:

- 1 polovično naklado z iztočenimi satniki s podaljšanimi celicami,
- 1 visoko toda prazno naklado, še eno rešetko,
- 8 lepo izdelanih satov,
- 5 — 7 satnikov z vdelanimi satnicami.

Za delo na prostem potrebujemo še zatvorljivo omarico za najmanj 15 satnikov.

Medišče naklade odvezamo, da jih pozneje pripravimo za točenje. Nato premestimo vse satnike iz plodišča brez vsakega pregleda v omarico. V položko namestimo proti žre-lu dva satnika z medom in obnožino, vse druge satnike odrinemo v ozad-je panja. V nastali prostor namesti-mo tistih 8 lepo izdelanih satnikov. Za enajsti satnik vzamemo satnik z mlado zalego iz omarice, ki smo si ga ob premeščanju zapomnili. S te-ga satnika skrbno odstranimo vse morebitne nastavke matičnikov. Kot dvanajsti satnik namestimo tak sat-nik iz omarice, ki ima dovolj medu, pa še prazne celice. Nadaljni prostor ostane začasno še neurejen. Matično rešetko namestimo spredaj na obi-čajno mesto. Nanjo postavimo polo-vično naklado z 8 satniki s podalj-šanimi celicami, nanjo položimo dru-go rešetko in nato še prazno visoko naklado.

Medtem so se čebele na satju v omarici pomirile, da sat za satom iz-vlečemo iz omarice in čebele omete-mo v prazen prostor položke. Ome-tenim satom odstranimo morebitne matičnike in jih vložimo v zgornjo prazno naklado. Če nam pri tem ostaja kakšen sat z zalego, ga tudi ometemo in začasno damo zadaj k

drugi družini. Tudi čebele iz omari-
ce pretresemo v položko, nakar jo
prekrijemo z običajnimi deščicami.
Vendar mora ena deščica imeti od-
prtino, da lahko pitamo družino. Se-
daj ometemo še čebele iz medišč v
zgornjo naklado, nakar jo na običaj-
ni način zapremo. Vsaka tako pre-
stavljen družina dobi zvečer liter
medene razstopine.

Večina mladih čebel se potegne
skozí rešetke k zalegi, pašne čebe-
le pa se zberejo okrog matice v prav-
cati močan rojev grozd v zadnjem
delu panja. Ko čebele čez dan ali
dva izpraznijo pitalnik, že lahko opa-
zimo na deščicah prve nastavke sat-
ja in ves prazni prostor napolnimo
z lepo izdelanimi sati ali s satniki z
vdelanimi satnicami.

Ob tej priliki se tudi lahko pre-
pričamo o uspehu operacije, da ma-
tica že sedi na tistem satu zalege, ki
smo ga pustili v plodišču. Navadno
matica tudi že zalega celice na so-
sednem satu in tako začenja graditi
osnovo bodočega gnezda.

Družina, ki smo jo tako pregru-
pirali, ima vse možnosti, da se lepo
in harmonično razvija: plodišče, ki
ga družina poljubno širi po vitalnem
zaleganju matice in po pašnih raz-
merah; ima mnogo priložnosti za
gradnjo, ker se stalno porajajo mla-
de čebelice; poleg teg pa še dovolj
prostora, kamor pašne čebele odla-
gajo medičino z nastajajoče paše. Ka-
darkoli smo družine po tej metodi
pregrupirali, smo vedno opazili, da
so se družine enako razvijale kakor
klasični narejenci iz pašnih čebel.
Tem pa vedno primanjkuje mladih
čebel, kadar zamedí pozneje še gozd.
Poleg tega pa smo še opazili, da tako
vodene čebele niso nikdar rojile, če-
prav se je v zgornji nakladi zvalila
nova matica iz zasilnega matičnika.
Dve rešetki in med njima satovje
s podaljšanimi celicami preprečijo

vsakršen stik med staro in mlado
matico. Skoro izgleda, kot bi se sta-
ra matica povsem zaposlila z izgrad-
njo velikega gnezda in se nič ne za-
nima, kaj se dogaja v zgornji nakla-
di.

Toda tu ima tudi znanost svojo
zadnjo besedo. Da se prav razume-
mo: Zgoraj opisani uspeh zavisi sa-
moumevno od okoliščine, da smo ce-
lotno pregrupacijo opravili res prej,
predno se je razvil rojilni nagon v
družini; zato pregrupirajmo raje ne-
kaj prej, kot pa prepozno.

Poleg dejstva, da so tako preme-
ščene družine v našem Sredogorju
vsako leto prinesle primerno količi-
no medu in smo jih kot močne dru-
žine zazimljali, se nam zdi največja
odlika tega načina, da ga časovno
lahko obvladamo. Ob pravilni pripra-
vi lahko v teku enega tedna pregru-
piramo srednje velik čebelarški ob-
rat, posebno, ker pri tem delu ne
nastopajo nepredvidene ovire.

Kdor je imel opravka z močnimi
družinami in je moral pri drugi kon-
trolli iskati še matico, razume, kaj
sem hotel povedati. Po taki pregru-
paciji družin nastane precej dolg pre-
dah, ki nam je zelo dobrodošel, ker
moramo poleg točenja skrbeti še za
nove rezervne družine. V zgornji na-
kladi se nahaja proti koncu junija
le še pokrita zalega, ki se kar sama
ponuja, da zaradi porajanja vedno
več mladice pridamo že sprašeno
mlado matico. Rezervni narejenec je
tu, ne da bi motili plemenjaka!

»Ločitvena metoda z reškami« je
uporabna v vseh panjih, ki imajo tri
nadstropja. Zadnji dve leti preizku-
šavamo ta način obratovanja vpeljati
tudi pri nakladnih panjih. Upamo,
da bodo praktični čebelarji tudi kma-
lu z uspehom nadaljevali započeto
delo.

D. W. FAHR v A.D.I.Z. 4/1974.
prevedel Julij Mayer

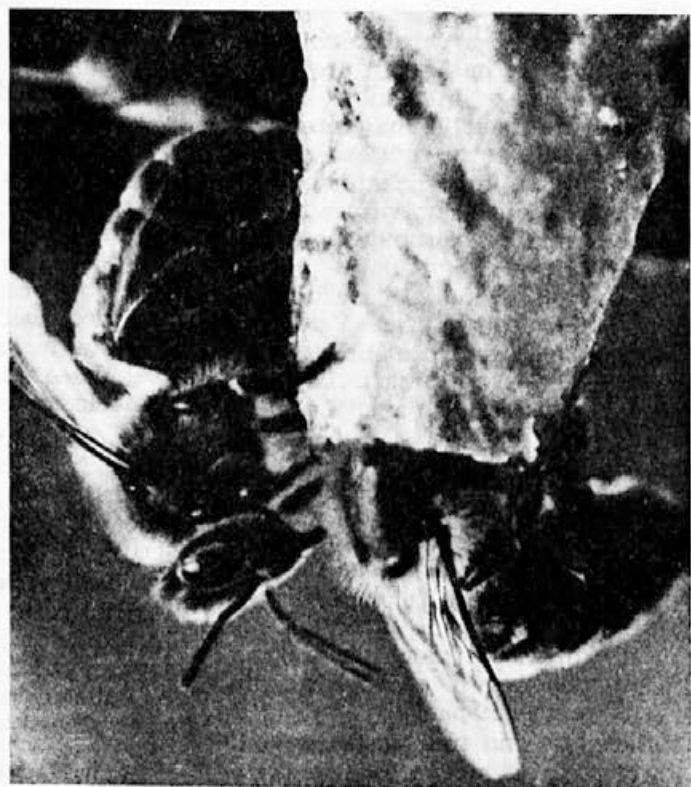
POMEN MLADIH GOSPODARSKIH MATIC V ČEBELARSKEM GOSPODARSTVU

STANKO SAUPERL
(Radijsko predavanje)

Vsaka biotehniška stroka ima svoje posebnosti, ki ji narekuje način pridelovanja in gospodarjenja. To velja tudi v čebelarstvu. Čebelarstvo Slovenije premore okoli 120.000 naseljenih panjev čebeljih družin, ki so osnova čebelarskega gospodarstva. Od čim boljšega poznavanja bioloških posebnosti razvoja čebeljih družin skozi vse leto šele lahko pravilno

pristopamo k tistim biotehničkim ukrepom, ki bodo zagotovili vse tiste pogoje, ki lahko največ doprine-sejo k uspešnemu čebelarjenju to in naslednje leto.

Izhajamo iz osnovnega spoznanja, da je čebelja družina z vsemi svojimi člani, matico, čebelami delavkami in poleti z zalego in nekaj tisoč troti biološka celota, ki tudi reagira na

**Rojstvo mlade matice,
od katere največ
zavisi življenje
v čebelni družini**

pravilne ali nepravilne čebelarjeve posege.

Ker je matica dejansko mati vsej družini, je torej tista osrednja in pomembna temeljna osnova, na kateri gradimo vsa svoja gospodarsko — pridelovalna upanja skozi vse leto.

Že naš prvi učitelj čebelarstva je pred več kot 200 leti učil: »Matica je duša v vsej družini: s svojim bivanjem v panju poživlja in vzpodbuja vse« in dalje »Slabo razvita matica stavi manj čebelje zalege. Od množine čebel pa je največ odvisen ves dobiček«. G. M. Doolittle je tudi zapisal »Daj mi dobro matico, pa ti bom dal največji letni pridelek na panj!«. F. Kobel pa ugotavlja »Ker je vrednost čebelje družine odvisna od njene matice, sovpadajo ocenjevanje družine z ocenjevanjem matice«. Dr. E. Zander pa še pristavlja: »Načrtna vzreja matic je neizogibno potreben temelj donosnega čebelarstva!«

Torej so že naši veliki predniki v čebelarški praksi in znanosti spoznali vse tiste temelje, na katerih še danes slonijo že tu zapisana spoznanja. Mi s svojim nenehnim praktičnim delom v čebelarstvu vse to znova odkrivamo. Obširno je pred dvema letoma vse to temeljito obdelal predstojnik zavoda za čebelarstvo v Ljubljani v svoji knjižici »Vzrejjamo boljše čebele« dr. Jože Rihar. Mi pa bomo sledili svoji praksi. Izhodišče uspešnega čebelarjenja so še v naslednjem:

1. Čebelne družine z enoletnimi maticami poredko rojijo!
2. Čebelne družine, ki imajo pri svojem razvoju skozi vse leto na razpolago za vzrejo zalege in skladiščenje hrane, to je peloda in medu, rojijo manj kot čebelje družine, ki morajo bivati v prostorninski pretesnih panjih.
3. Spoznali smo tudi, da srednje živalne, to je močne čebelne družine,

ne, rojijo redkeje kot šibke ali pretirano živalne, to je pretirano močne družine.

Pri tem je potrebno razumeti pojme kot so šibke, srednje živalne in pretirano živalne, to je številčno bogate družine, s stališča moderne tehnologije in tehnike čebelarjenja v prostorninski obsežnih panjih, kot so nakladni in Kirarjev tip »B«, to je veliki Kirarjev panj in podobni.

Če upoštevamo vsa ta dejstva, si bomo lahko v svoji čebelarški praksi pridobitnega čebelarjenja izoblikovali tehnologijo in tehniko čebelarjenja, pri kateri bomo s kar najmanj vloženega dela lahko pridelali čimveč. Čebelarji vemo, da pojav rojilnega nagona v čebelni družini do skrajnosti zavre njeno nabiralno vneto in s tem za nas pridelek. Ponavadi se to dogaja ob pojavu ravno v času najbogatejših čebeljih paš v naravi.

S tem ko uvajamo redno obnovo mladih gospodarskih matic v svojem čebelarstvu po prej povedanih spoznanjih, smo si zmanjšali na najmanjšo možno mero delo pri zatiranju rojilnega nagona. S tem smo si prihranili nekaj temeljitih pregledov čebeljih družin v času spomladansko — poletne sezone in si s tem omogočili več časa za redno odvzemanje pridelkov in tudi nujnega krmljenja čebel, če se pojavijo brezpašne dobe za čebele.

To vse so pa že tisti tehnološki postopki, ki vodijo k smotrnim in premišljenim posegom čebelarja v svoje čebelarstvo, ki v vsakem primeru vodi k pridobitnim uspehom.

Biološka lastnost eno in dveletnih čebeljih matic je, da obilno in neprekinjeno zalegajo skozi vso sezono od zgodnje pomladi do zgodnje jeseni ob količkaj zagotovljenem dotoku hrane, bodisi v naravi ali s pomoč-

Nadaljevanje na strani 269

medex exp.-imp.

bilten

d. e. kooperacija

SPOŠTOVANI TOV. UREDNIK BILTENA!

V prvi vrsti ti sporočam, dragi naš urednik, da je meni Bilten zelo všeč in da je za nas kooperante to zelo posrečena zadeva. Pisal si, da tudi mi kooperanti lahko kaj dobrega napišemo, zato sem se danes odločil, da ti pišem nekaj dobrih, pa tudi slabih stvari.

O vremenu nič dobrega! Že decembra, ko sem dobil Pavliho, sem govoril moji soprogi, da nam bo za akacijo v maju lepo »zagodlo«. Pa nam je res. Junija predvidevam nekaj boljšega, medtem ko praksa kaže za julij spet bolj slabo. Če bo jesen taka kot kaže koledar, pa bo žepek dal tisto, kar smo zgubili spomladi. Kdor hoče »pogrunitati« mojo skrivnost napovedi, naj vzame Pavlihovo pratiko in pogleda, kdaj se menja luna. Če se menja blizu dvanajste ure, t.j. okrog poldne, bo v naslednjem razdobju do ponovne menjave slabo vreme, če pa se menja luna okrog polnoči, bo v naslednjem obdobju vreme lepo. Sicer pa naj verjame kdor hoče, sam namreč v to starodavno izročilo zaradi televizije ne zaupam mnogo.

Mi navadni kooperanti smo tukaj po deželji precej perpuščeni samemu sebi. Naša Agraria v Kopru ima tudi kooperante in za vse te kooperante ima tudi inšpektorja, ki vsak teden obiskuje vsakega posameznega. Tudi k meni pride med potjo, čeravno nisem njihov kooperant. Pride pač zato, ker je čebelar. Njemu sem pri meni jaz inštruktor! Ne vem pa, kje bi dobil sam inštruktorja, ki bi mi povedal, zakaj sedaj čebele ne nabirajo medu, zakaj se stiskajo v plodišču in zakaj ne prejemajo mojih matičnjakov? Da, tako ti je to včasih, zato, dragi urednik, isposluj, naj si tudi naš Medex omisli inštruktorja, ki bi obiskoval kooperante in bi nam s svojo navzočnostjo krepil moralo. On bi

marsikaj videl pri raznih čebelarjih in bi sčasoma postal neobhoden strokovnjak za vso našo družčino. Če bomo mislili na naš skupen napredek, bomo morali to breme vsi prevzeti t.j. Medex in kooperanti. Brez znanja ni napredka in za to ne bi bil zavržen denar!

Na sestankih slišimo razne stvari, ki so včasih resnične, največkrat pa ne. Zato predlagam, da nas Bilten obvešča o vseh perečih vprašanjih, hkrati pa Medex poskrbi, da bodo naši pridelki plačani tako, da bo čebelarstvo kljub energetski stiski napredovalo. Vsaka ljubezen gre skozi želodec! Vsi moramo biti kot eno telo, naš up pa je naše podjetje. Zaupali mu bomo, če bomo dostojno plačani za delo, ki ga vlagamo v čebelarstvo. Podjetje sicer lahko dobi med ali druge pridelke v tujini po dumping ceni ceneje, vendar če hoče ostati vodeče podjetje v naši domovini, mora čebelarstvo dvigati, kajti kaj lahko se zgodi, da bodo viri v zamejstvu presahnil in takrat bo živelo podjetje le od domačega čebelarstva. Torej, rabimo vsi dobro in napredno čebelarjenje! Za napredno čebelarjenje rabimo tudi notni inventar, zato naj zopet zaživi mizarstvo, kakršnega smo že imeli, ko nam je tov. Grom izdeloval tako odlične panje in vse tisto kar smo takrat rabili.

Med, ki je pridelan v naši domovini, bi lahko tako označili in ga s tem zaščitili. Prepričan sem, da to podjetju ne bi škodovalo, nasprotno, z dobro propagando bi bili vsi na boljšem, zato tudi vsi o tem mislimo. Vsi smo za iskreno sodelovanje.

Lep pozdrav kolektivu Medex in vsem znanim in neznanim kooperantom!

Ivan Krajnc,
66273 Marezige 54

PRIPIS UREDNIŠTVA BILTENA!

Prispevek kooperanta tov. Kranjca je v bistvu dober. Seveda pa nikakor ne moremo zadeve inštruktaže posplošiti. Pri proizvodnji čebelnih pridelkov, predvsem pa medu, je treba upoštevati specifične momente, na katere pa tudi inštruktažna služba ne more vplivati v takšni meri, kot je to možno za druge kmetijske pridelke.

Vaš predlog glede standardizacije panjev in pribora za čebelarstvo je vsekakor zelo tehten, saj bi pri tem tudi naša delovna organizacija imela veliko lažje delo, ker bi naročala standardne pripomočke in panje. To pa bi vplivalo na ceno, saj je cena pri večjih serijah vsekakor nižja kot pri manjših. Moramo pa vas informirati,

da je pri ZČD problem standardizacije bil že večkrat na dnevnem redu in je bila že imenovana komisija, da to prouči.

Naša delovna organizacija je ves čas svojega obstoja skrbela, da bi na eni strani čebelarji prejeli čim boljše ceno za svoje proizvode, seveda pa smo morali pri tem upoštevati realne možnosti kupne moči domačih potrošnikov. Nobenega dvoma ni, da bomo tudi v bodoče aktivno podpirali proizvajalce čebeljih pridelkov. V tem smislu smo dali močan poudarek tesnejši ekonomski povezavi z neposrednimi proizvajalci ter v okviru OZD organizirali DE kooperacijo.

OZD MEDEX LJUBLJANA

Komercialni direktor: Maks Gregorc

SLOVENSKI ČEBELARJI — MOČNO MEDEXOVO PRIDELOVALNO ZALEDJE

LOJZE KASTELIC

(Nadaljevanje in konec)

S posvetovanja Medexovih kooperantov: Različni pripomočki in priprave za pridobivanje proizvodov

Ko je spomladi l. 1965. Medex prevzel od razpadlega Agromela izdelavo in prodajo nekaterih pripravkov na podlagi matičnega mlečka in cvetnega prahu, se je znašel pred velikimi naročili teh pripravkov, hkrati pa je ostal brez zalog cvetnega prahu izkopenca, kakršnega zahtevajo recepture teh pripravkov. In zopet so se izkazali naši čebelarji: med shranjenim satovjem so poiskali in nakopali toliko cvetnega prahu še pred nastopom pridelovalne sezone, da je izdelava pripravkov ne-

moteno stekla in je Medex lahko zadostil naročilom.

Kaj pa so ob tej akciji počeli nekateri čebelarški strokovnjaki? Namesto da bi akcijo za dobavo cvetnega prahu podprli in na ta način rešili že pridobljen sloves pripravkov na osnovi cvetnega prahu in matičnega mlečka, so dvignili vik in krik češ: »Ne kradimo čebelam cvetnega prahu!« in »cvetni prah je čebelni kruhek, ki ga jim v nobenem primeru ne smemo odvzeti.« itd.

Seveda bi bilo takšno pogrevanje starih napak brez koristi in celo zlonamerno, če ne bi stale pred slovenskimi čebelarji nove, zelo zahtevne naloge pridelovanja. Tako vidimo, se je letos pojavilo vprašanje pridelovanja zadelavine. Morda bomo morali že drugo leto začeti misliti na pridelovanje čebeljega strupa! Na vidiku je pridelovanje vitaminiziranih medov! In še bi lahko našteval, saj se človeštvo čedalje bolj obrača nazaj k naravi in pri njej išče tista poživila in zdravila, ki so mu potrebna v nebrzdanem tempu sodobnosti. In prav tu, v tem iskanju moramo dobiti čebelarji tisto veljavo, ki jo zaslužimo s pridelovanjem najzlahtnejših darov narave.

Pred nami so torej velike naloge. V razreševanje teh nalog bi bilo treba vpreči prav vse dejavnike. Bojim se, da se bo treba slejkoprej spoprijeti z nekaterimi tabujji, ki veljajo v čebelarstvu že od nekdaj kot nedotakljivi! Morda bo — osebno sem prepričan o tem — treba prenehati s slavospevi čisti karniki in pričeti misliti na čebelarjenje z bastardi! Morda bo-

mo opustili prizadevanja za čim močnejše družine in se bomo raje poprijeli srednje močnih pridelovalnih enot! Skratka, iskati bo treba nova pota v čebelarjenju, pota, ki naj bi pripeljala do najekonomičnejših pridelovalnih rezultatov. Povsem nekaj drugega je pridelovati med, kot pa mleček! Za pridelovanje cvetnega prahu so npr. potrebni drugačni delovni prijemi, kot pri pridelovanju zadelavine itd.

S takimi in podobnimi vprašanji se bo morala slej ko prej spoprijeti pospeševalna služba pri OZD Medex, DE Kooperacija. To bo od nje zahteval nenehen vzpon samega podjetja, ki bo od vseh čebelarjev — ne samo od kooperantov — terjal vsak dan več pridelkov! Bomo uspeli? Vsekakor! Škoda bi bilo le, da bi preprosti čebelarji — pridelovalci pri takih prizadevanjih naleteli na nerazumevanje, ali celo na nasprotovanje pri tistih, kateri naj bi jim bili vodniki in katerim zaupajo!

Bojazen pred tem naj velja kot opravičilo za pogrevanje nekaterih starih napak!

O CVETNEM PRAHU NEKDAJ

Antona Janšaja, cesarskega čebelarja POPOLNOMA PODVUČENJE, za vse čebelarje,

na kranjsku pretaulenu od JOANESA GOLIČNIKA,

utisnenu u CELI 1792.:

Par. 20. Rožni cvet.

Te druge sorte špiža je rožni cvet vse sorte farbe, katerega čebele na svojih zadnih nožicah ukup zgnetenega k domu perneso inu se zato tudi hlačice imenujejo, v pajnu pah taistega is srednemi nogami dol iskrašpaju inu v cele predenejo. Lete, iz rožnim cvetam obložene celce ne bodo iz kopcām zadelane inu tud več del nikol prov dopolnene.

Rožen cvet bode iz vodo inu iz sterđjo zmešan, rata ena dobra špiža za te mlade čebelce al zalogo, katere po taistem zlo rastejo, čebele pak od taistiga neč nejedo, njih prava špiža je sama sterđ, de bi si lih imele poun pajn rožniga cveta, tok bi brez sterđi mogle od lakote poginit. Zatorej tud nočejo telku pernesti, kelker bi lohku dobile, tudi ne vsaki cajť, sterđi pak naberejo tolku, kolker morejo dobiti inu shranit.

CELARSTVO,

celó novi, kratki, poun navuk čelne reje,

spisal inu na svetlo dal Peter Danjko,

vu Gradci, 1831.

70. Vprašanje: K čemu pa streže cvetna moka, kero čele tak gosto na svojih zadnih nogah noter nosijo?

Odgovor: tote tak imenuvane trosinke se od čel v lehnice nosijo, se od njih z medom premesijo inu zmešajo, potem pa se čelnem plodi za kermo davajo. Čele pa toto kermo tudi same morejo jesti, naj ispotovanje voska pobuljšavajo, zato se tota zmes imenuje čelni kruh. Totih trosink one jako dosta nanosijo noter inu v lehnice zohranjujejo. Mi najdemo posebno vu brezmatičnih rojih cele pogače (sate) z njimi napunjene. Vu protiletji nosijo čele nje celó oterdene pa vun.

Tako o cvetnem prahu naši najstarejši pisani viri!

Opozoriti bi kazalo na zadnji stavek Janševega paragrafa št. 20., kjer že popolnoma pravilno ugotavlja, da bi lahko čebele nanesele dosti več cvetnega prahu, če bi ga potrebovale, za razliko od medu, ki ga nanesejo tudi preko potreb.

Zanimivi so tudi nazivi, ki so se nekoč rabili za cvetni prah, kot izgleda v različnih predelih različno: rožni cvet, hlačice, cvetna moka, trosinke, čelni kruh in najbrž še kako drugače.

(Za zadevno literaturo se zahvaljujem tovarišu Mitji Vošnjaku.)

O ZADELAVINI

SMO ODBRALI IN POVZELI ZA VAS

iz Nordwestdeutsche Imkerzeitung — 5. št.

Organiziranje zbiralnic v nekaterih evropskih državah omogoča zanimive primerjave. Tako so o zbiranju in kakovosti zadelavine presenetljivo dobro poučeni Francozi. Čeprav imajo možnost prodaje svoje zadelavine firmi Nordisk Propolis A—S šele od oktobra 1973, so je v pičlih treh mesecih pridelali kar 1,2 tone, medtem ko to ni uspelo Nemcem niti v 12 mesecih. 100 kg zadelavine so pridelali v Franciji le štirje čebelarji, v Nemčiji pa zmore to količino nad 90 čebelarjev. Take dosežke pri zbiranju zadelavine v Franciji vsekakor v največji meri omogoča tradicionalno poklicno čebelarstvo (poklicni čebelarji z 2000 panji niso redkost!), in pa spodbudno pospeševalno delo prof. Lavie-a in Remy Chauvin-a.

Obisk pri velečebelarju v Angliji je pokazal, da prinašajo čebele v močvirnih predelih, v kakršnih on čebelarji z nad 1000 panji, komaj kaj zadelavine v panj. Namesto zadelavine uporabljajo za zadelovanje skoro čist vosek. Tudi sicer so zaloge zadelavine v Angliji v primerjavi z drugimi evropskimi deželami veliko manjše.

Pa še naša primerjava: na obisku pri vojvodinskih čebelarjih v Novem sadu, ki prav tako zvečine čebelarijo na obsežnih, zamočvirjenih obdonavskih območjih, so mi povedali, da njihove čebele prinašajo v primerjavi z drugimi kraji Jugoslavije veliko več zadelavine v panj in veliko bolj zadelujejo in lepijo dele panja. Te primerjave se seveda ne ujema z ugotovitvami v prejšnjem odstavku.

Izredno veliko zadelavine so firme Nordisk Propolis S—A ponudile v zadnjem času vzhodnoevropske države in to po izredno ugodnih cenah. Pogosto komaj četrtino zapadnoevropskih odkupnih cen. To sicer

zaenkrat še ne bo vplivalo na odkupne cene zadelavine v zapadni Evropi, vendar bodo kriteriji ocenjevanja strožji.

Na srečo so z naraščanjem ponudb veča tudi potrošnja, ki se je razširila iz Skandinavije tudi v druge evropske dežele.

1.144 nemških čebelarjev je v l. 1973. zbralo ca. 1.080 kg zadelavine. (Če bo šlo z zbiranjem pri Medexu tako naprej — dosedaj je zbranih v dobrem mesecu že skoro 80 kg — jih bomo Slovenci kmalu dohiteli!)

Iz Garten und Kleintierzucht št. 13, po »Pčelaru«:

Na mednarodnem simpoziju o propolisu v Bratislavi so povedali:

Dipl. ing. P. Krupička je govoril o vprašanih pridelovanju zadelavine. Naglasil je, da niso vse družine enako dozvetne za donose. Zato bo potrebna odбира takih rodov, ki prinašajo več zadelavine. Prvobitna karnijka na Čehoslovaškem je npr. boljša od uvožene!

Dr. S. A. Popravko (SSSR) je povedal, da v Rusiji naberejo čebele največ zadelavine na brezi (65%), zatem na topolu, jablani in še na nekaterih drugih rastlinah. (Pri nas bi bila podoba seveda drugačna!)

Največ znanstvenikov pa je govorilo o zdravilni vrednosti zadelavine in o konkretnih primerih zdravljenja z njo. Tako imajo v Rusiji že nad 10 zdravilnotvornih pripravkov na osnovi zadelavine, ki jih uporabljajo za različna zdravljenja. »Propolan« za vnetje kože, »Vajva« za dezinfekcijo ustne votline, »Meta« za dezinfekcijo in dezodoracijo stanovanj itd. Tudi Romuni so izdelali pripravek za ispiranje ustne votline pod imenom »Floral«.

Nadaljevanje s 264 str.

jo čebelarja tako, da jih krmi v brezpašni dobi. S tem smo dosegli to, da gredo čebelne družine v zimo z obilico mladih, to je fiziološko neizrabljenih čebel, ki lažje kljubujejo zimskim tegobam in so porok za kar najuspešnejše prezimljenje, spomladansko obnovo in razvoj družine, t.j. naše gospodarske enote v naslednjem letu. Zato čebelarji ne trdimo zaostonj, da se čebelarjevo leto prične

že v poznem poletju tega leta za uspehe v naslednjem letu.

Mlade eno in dveletne matice z opisanimi družinami, polnimi panji mladih čebel, so tudi najboljši branik proti vsem čebelnim boleznim in zajedalcem. Z biološkim trajnim obnavljanjem čebelnih družin ustvarjamo trajne temelje svojega čebelarškega gospodarstva iz leta v leto s pomočjo tu povedanih biotehničnih prijemov v čebelarjenju.

ČEBELA IN ČESEN

DUSAN MERCINA

Naslov malo čudno zveni, pa ga le moramo vzeti takšnega kakršen je. Nekaj skupnega pa je v tem naslovu. Skupno vsebino iz naslova dobimo, če podrobno in globlje razmislimo.

Najprej nekoliko besed o česnu. Česen (*Allium sativum* lat.) je kot rastlina v naših krajih dobro znan, saj je neobhodno potreben v prehrani, vidimo ga v vsakem zelenjadnem vrtu.

Pradomovina česna je po nekaterih navdah prednja Azija. Česen spada med najstarejše zdravilne rastline človeka, ki jih je odkril v davnini. Zdravilnost česna je tako splošno znana, da mu ljudje pripisujejo že kar univerzalnost.

Po analizi vsebuje česen v glavnem sledeče sestavine: v velikih količinah so jodove spojine, na drugem mestu so žveplena eterična olja, nazadnje pa še v manjših količinah kremenčeve kisline. Okus je zelo oster, ker so omenjene sestavine močno zgoščene v čebulicah. Česen je odlično razkuževalno sredstvo, ker preprečuje razvoj gnilobnih bakterij v črevesju.

To dejstvo je človek, v našem primeru čebelar, iskoristil, da je čebele zdravil proti grizli (nosemi). Pri zimskem krmiljenju je mešal, razumljivo v malih količinah, česno vodo, ki jo je dobil, če je stolčen česen namočil v vodi in precedil skozi krpo. Tako dodajanje pri zimskem krmiljenju čebel v pripravljeno hrano je bilo zelo koristno in zdravilno posebno takrat, ko še ni bilo na razpolago zdravil, kakor so danes. Na ta način so si naši čebelarški predniki pomagali, preprečevali in zdravili svoje čebele. Oster vonj po česnu ne mo-

ti preveč čebele v tako pripravljeno hrano. Nekaj podobnega sem že pisal v lanskem letniku našega lista.

Tako nam je sedaj tudi razumljivo, zakaj so včasih v krmilni sladkor mešali česen.

Letos sem opazoval več kot mesec dni. Krmil sem čebele z navadno in česno krmo. V začetku se mi je zdelo, da hitreje grabijo čisto razstopino brez česna, vendar so tudi drugo koritce tako hitro obkolile, da bi bil vsak pomislek lahko dvomljiv. Niti niso zaradi take hrane postale bolj hude ali kako drugače nemirne.

Če vpliva česen na zalego ali kakšno drugo biološko plat čebel, razen zdravilnosti, ne bi mogel reči, ker so moja opazovanja bila prekratkotrajna.

Cvet česna obletava čebela nekako hitro in nemirno, na cvetu čebule se zadržuje več časa. Vzrok bo verjetno ta, da so posamezni cvetki v cvetu česna stalno zaprti in ne dozorevajo, le nekaj jih je, ki se popolnoma razvijejo. Ob tej priliki naj navedem še nekaj drugih zanimivosti o česnu, čebeli in medu. Rod pred nami je mešanico česna in čebelnih pridelkov pridno uporabljal pri zdravljenju ljudi in živali. Na primer, mešanica česna in medu, pripravljena na različne načine, se je uporabljala proti prehladu, kašlju, za obkladke pri krvnih podpludbah, celo na rane so stavili tako mešanico. Tudi za čebelne pike so napravili mazilo iz česna in medu.

V knjigah stare zaveze se večkrat omenja zdravilnost raznih zelišč pomešanih z medom. Zelo so poučne risbe naših dav-

nih prednikov v podzemnih jamah in grobiščih. Velikokrat se najde povezavo čebele-medu rastline, mišljeno kot zdravilo. Tradicija pri uporabi medu in zelišč, posebno mešanica s česnom, je v ljudstvih še danes zelo ukoreninjena.

Sorodnik česna »čemaž« je nekoč igral podobno vlogo kot česen, danes je povečini že pozabljen in nepoznan. Kadar čebelar pri svojem delu doživi več pikov, se dogodi, da druga čebela piči skoraj na

isto mesto kot prva, ali vsaj v neposredni bližini. To zaradi tega, ker jo vodi in draži vonj strupa od prvega pika. Če bi imel čebelar čas obračati pozornost na pike med delom in vsakokrat prizadeto mesto namazal z mešanico česna in medu, se taki primeri ne bi dogajali.

V preteklosti sta čebela in česen igrala važno vlogo v človekovem zdravju. Človek pa je z ugotovitvijo lastnosti česna pomagal čebeli.

NEKAJ O KRMLJENJU ČEBEL

DUSAN MERCINA

Mnogo se govori, piše in na koncu tudi bere, kaj vse je potrebno urediti pri čebelah pred zimo, koliko jim moramo dati hrane za zimsko zalogo. Z eno besedo, podrobna navedba vseh operacij.

Ne vem, včasih se mi nekatere stvari ne zdijo dovolj logične. Znano mi je, da imamo čebelarji več vrst panjev. Do sedaj pa še nisem slišal, da imamo pri nas »panj, maxi panj in super panj«. Mogoče, da kaj takega obstoja, samo da še ni bilo napisano, oziroma povedano.

Moje besede se nanašajo le na AŽ panj na devet satov, ker je pač ta za sedaj v večini v naši republiki. Če torej damo, kakor sem bral, v jesei 20 kg hrane za zimsko zalogo, bi rad vedel, kje bodo potem čebele prezimovale. Ni nobena skrivnost dejstvo, če iztočimo devet satov, ki so res do kraja zanešeni z medom, ga dobimo okoli 18 kg; če je mizar napravil za nekaj milimetrov panj bolj širok, tedaj je možno do 20 kg. Pa še to so izjemni primeri. Zelel bi slišati tistega čebelarja, ki mi bo dokazal, da čebele lahko dobro prezimijo samo v prehodih med satih, brez praznih celic. Menda ni potrebno poudariti, da je prazen sat topel,

polni sat pa mrzlejši. Tudi 15 kg je malo huda številka.

Čebelna družina porabi povprečno v zimskem mesecu 1 kg hrane. Če štejemo od začetka oktobra pa do konca aprila 7 mesecev, torej 7 kg. Če dodamo za preventivo še 3 kg, je to 10 kg. Vsak panj ima še najmanj tri do pet kg medu, če ga nismo do kraja izropali. Končno lahko še računamo na dražilno krmljenje v marcu in aprilu 1 do 2 kg. To je vsekako dovolj. Četudi so bile hude in dolge zime, so mi družine pri navedenih količinah hrane vedno dobro prezimile in ostale številne.

Menda še nismo postali čebelarji taki, kot pravi tista ribiška šala, »kako dolgo ribo je ujel«.

Glede gostote raztopine, ki jo polagamo, si mnenja nasprotujejo. Dobro — če vzamemo redko mešanico sladkorja in vode, bi moje izvajanje propadlo, ker bi iz 20 kg po izhlapanju vode ostalo samo 10 kg. Rado-veden sem, kaj sedaj bolj izčrpa čebelo, ali predelava goste hrane ali izhlapevanje toliko litrov vode? Če krmimo z mešanico 10 kg sladkorja in 6 litrov vode, nastopi vlaga v panju, kaj šele pri razmerju 1:1. Je ta vlaga za čebele zdrava? Kako pa tedaj, ko se krmi s pogačami; kje

je tukaj voda? Je ta gostota potem škodljiva za čebele?

Vsakomur mora biti jasno, da mali čebelji želodček ne more hkrati predelovati velike količine hrane, zaradi tega je bolje, da krmimo po obrokih, v presledkih po nekaj dni. Seveda z res do dobra raztopljenim sladkorjem.

In še o beljakovinah; če ena čebela v eni noči prenese iz pitalnika v sat — mogoče 10, 15 ali 20 kapljic raztopine. Ali pa ima to malo telesce v sebi toliko beljakovin, kolikor jih rabi za predelavo omenjene količine hrane? Za mene je edini odgovor: ne! Te beljakovine si prav gotovo vzame na satu, kjer jih je med letom nagomilila v obliki cvetnega prahu. V naših krajih je dovolj peloda.

Kdor količkaj opazuje, bo lahko videl, da čebela pri zadnjem jesenskem in prvem pomladanskem izletu prinese na svoji nogici cvetni prah, pa čeprav včasih majhno količino.

Ne vem zakaj je važno, da včasih kakšno stvar pretiravamo. Če opisu-

jemo nekaj in pri tem ne povemo kakšen panj imamo v mislih, lahko dobi bralec zmotno pravilo in navdilo. Sem po naravi kritičen opazovalec, a še nisem prav v ničemer opazil, da bi čebele bile prizadete zaradi goste zimske hrane. Nasprotno, pri krmljenju z mešanico 1:1 je bilo v panju več vlage. Takrat sem doživel, da so bile spomladi čebele bolj ali manj nosečave, kar pri gosti krmi to ne doživljam. In še to, da so mi skrajni sati splesnili, da sem jih moral zavreči za pretalitev. Vrata sem lahko osušil, notranjost panja pa je ostala vlažna. Poskušal sem tudi z različnimi dodatki v hrani, vendar bistvenega učinka nisem opazil. Večkrat sem že slišal od čebelarjev, da krmijo velike količine, pa sem polagoma ugotovil, da je to samo medsebojno govoričenje, stvarnost pa čisto druga. Nekaj razlike je le pri tistem, ki je do zadnje kaplje iztočil med.

Mislím, da ne bo nič narobe, če si natočimo malo čistega vina ali če bi rekli po čebelarstvo »malo čistega medu«.

OBVESTILO

Izvršni odbor Čebelarškega društva Ljubljana je na seji dne 11. VII. 1974 razpravljal o potrebi evidentiranja že znanih in o pridobitvi novih čebelarskih strokovnjakov — predavateljev, ki čutijo nagnjenje do predavanj.

Vse kandidate — predavatelje, ki so že predavali in so še pripravljene predavati ter nove kandidate — naprošamo, da sporočijo svoja imena in naslove na naslov: Čebelarstvo društvo Ljubljana, Cankarjeva c. 3/II — 61000 Ljubljana.

ODNOSI MED VELIKOSTJO ZALEGE IN NABIRANJEM PELODA V ČEBELNI DRUŽINI

V letih 1969 in 1970 so izvedli po 6 poizkusov s 6 do 9 čebelnimi družinami, da bi ugotovili, ali iz množine nabranega peloda lahko sklepamo na obsežnost zalege. V ta namen so opremili panje s smukači z dvojnimi prehodnimi sitom. Vsak dan posebej so stehali osmukan pelod. Pred začetkom preizkušnje so izmerili površino mlade zalege, ravno tako tudi po končani preizkušnji.

Ugotovitve: V vseh poskusih je bila razširjenost odprte zalege v zelo tesnem razmerju z množino nabranega peloda. Malo odprte zalege — majhna količina peloda, velika površina mlade zalege — mnogo peloda. Brezmatični panji so v tem času nabrali le 5 do 20% peloda od količine, ki so ga nabrale družine z maticami.

Pomembno je dejstvo, da je količina nabranega peloda v različnih mesecih zelo nihala, ne da bi pri tem trpelo so razmerje med pelodom in zalogo.

Po Journal of Apicultural Research 2/1972 v Die Bienenpflege 4/1974 povzel Julij Mayer.

RAZISKAVE O GRADNJI NARAVNEGA SATOVJA

V Ameriki čebelarijo z Langstrothovim panjem, pri katerem meri naklada 41,3 x 50,8 x 24,1 cm. Čeprav so se naklade s to mero satnika povsod sijajno obnesle, so vendar hoteli strokovnjaki ugotoviti, ali uporabljeni panj zadostuje za optimalni razvoj čebelne družine. Zato so vsajali po 1,8 kg težke roje v panj, ki ima 1,2 kubičnega metra prostorninske vsebine, da so čebele v njem gradile satje po mili volji. V aprilu so začeli s poskusi in so jih končali oktobra meseca. Poizkusi so potekali skozi dve leti z 20 takimi panji. V neki družini, ki je v oktobru štela 22.500 čebel, so našli satovje, ki je prikazovalo 12 549 cm² celotne površine.

Poskusi so nedvomno dokazali, da tako položaj žrela kot lega panja ne vplivata,

kje in kako čebele zgrade satovje. Skoro vsa gnezda so prikazovala obliko krogle. Pelod je praviloma razporejen okoli zalege in se nahaja tudi vedno v satih, ki so v neposredni bližini zalege. Zalega zavzema 26% vsega satovja. Zanimivo je dejstvo, da je končni prirastek satovja v široko vedno odgovarjal višinskemu prirastku, posebno pri satju, ki se je začelo sredi pokrova. V začetku je nov sat vedno daljši. Kakor hitro pa porabljajo sat za zalogo, med ali pelod, ga takoj gradijo v širino, da sta končno dolžina in širina sata enaka. Ali so čebele začele graditi satje sredi pokrova ali ob steni, to ni v nobenem primeru vplivalo na izgradnjo gnezda in na skladiščenje zalog. Zalega je bila vedno v spodnjih predelih satovja. Deset odstotkov vsega satovja je iz trojih celic.

Očividno ustreza čebelam kockasta oblika panja najbolje za izgradnjo naravnega čebelnega gnezda.

Iz Garten 11/1974, prevzel Julij Mayer

KATERE ČEBELE SO NAJPRIMERNEJŠE SPREMSTVO PRI RAZPOŠILJANJU MATIC?

Vzrejevalci navadno dodajajo matici, ki jo nameravajo poslati po pošti, čebele kar iz izrojenca, ker so na matice že privajene. Za krajšo dobo poti je ta način morda dober. Pri večdnevem potovanju pošiljk pa to ni več umestno, ker utegnemo dodati prestare čebele, ki kljub ugodnemu zdravstvenemu stanju ne bi preživele dolge poti. Prav mlade čebele pa kot spremeljavalke matic tudi niso prikladne, saj so same še »otročad«, ki potrebuje krepke pelodne hrane, da se razvijejo krmilne žleze za proizvajanje matične hrane. Ob dolgoletnih preizkusih so ugotovili, da umrejo do tri dni stare čebelice v kletki z matico v teku petih dni, da pa ostanejo pet do deset dni stare čebelice popolnoma brez težav agilne kar dva tedna.

Kdor razpošilja večje količine matic, si z lahkoto ustvari zalogo mladih čebel pravšnje starosti. JORDAN je izoblikoval naslednji način:

Medišče opremimo z žrelom in ga od plodišča ločimo z dvojno mrežo, da sicer prehaja toplota v medišče, toda čebele ne

morejo imeti med seboj neposrednega stika. V žrelo vdalamo centimeter široko cevko iz plastike in jo speljemo do spodnjega žrela. Teden dni pred razpošiljanjem matic prestavimo v to plodišče satje z dozorelo zalego, pa brez čebel in zložimo med sate s pelodom in medom. Tako imajo mladice takoj ob rojstvu pri rokah potrebno hrano. Starejše čebele ob določenem času zapuste gnezdo in se odstranijo skozi cevko. Poti nazaj ne najdejo več, ampak se pridružijo čebelam v plodišču.

Po Bienenwatter 5/1974. povzel Julij Mayer

BOLJŠE IZKORIŠČANJE GOZDNE PAŠE

Da bi bolje izkoristili gozdno pašo, priporočajo pred pašo postaviti na izbrano stojišče panje z narejenci. Družinice naj bodo brez pokrite zalege in pojačane s pašnimi čebelami. Taka družina hitreje najde pašo z gozdne mane, ker ne nabira cvetnega prahu. Ko na pasišče pripeljemo pašne ali produktivne družine, odstranimo narejence in na njihovo mesto postavimo te panje. Pašne čebele z narejencev se vrnejo na staro mesto in tu s plesom nakazujejo izvor paše.

Včelar 9/1973

L. K.-n.

ČUT VOHANJA

Naše čebele imajo izrazito fino izoblikovano občutje za vonjave. To občutje jim ni potrebno le pri iskanju hrane, ampak tudi pri skupnem delu in življenju. Medtem ko človek zaznava svojo okolico največ z očesom, so čebelam potrebni v prvi vrsti vonjavni dražljaji. To velja tako za iskanje paše kot za povratek v panj.

Neverjetno dolgo so strokovnjaki ugibali, kje so nameščena čutila, s katerimi čebela voha. To so vohalne ploščice ali vohalne pore, ki se nahajajo med občutljivimi dlačicami na čelnih tipalkah. Na teh mestih je kitinjača izredno tanka kot mrenica, ki prepušča vonjavo, da jo čutne celice zaznavajo. Pri matici so na eni tipalki naštel 1600 vonjavnih ploščic, pri čebelah 2400 in pri trojih celo 37.800.

Prav posebno vonjavo razširjajo čebele ob določenih priložnostih; npr. kadar se mladice prvič spreletavajo in pa ob rojstvu. Čebele pred žrelom močno

pahljajo s krili in iz žleze na privzdignjenem zadku razširjajo poseben zbiralni vonj. Kemiki so ugotovili, da je ta dišava čisti geraniol. Ta zbiralni vonj prevladuje v močnejši koncentraciji vse pripadnostne vonjave k določeni družini, da se celo roji iz različnih družin združijo v en rojlini grozd. Ta pojav pa izkorišča čebelar, kadar sestavlja narejenca iz čebel različnih družin.

Götz v Bienenpflege 6/74, prevedel Julij Mayer.

FERMENTI ALI ENCIMI

To so beljakovinske snovi, ki jih ustvarjajo žive celice, da se v telesu lahko odvijajo raznovrstne kemične reakcije. Tako nahajamo tisočere vrste encimov, vsaka zase pa povzroča posebno kemično spremembo in ostane sama na koncu procesa nespremenjena. Če opazujemo način delovanja fermentov, se nam za obrazložitev tega delovanja sama od sebe vsiljuje primera očeta, ki prime svoja uporna otroka za roko, ju nato obrne drugega proti drugemu, da si podasta drugo roko, in ju tako pusti združena. V nasprotnem procesu pa fermenti lahko tudi razstavljajo dolge vrste molekulov do njihovih sestavnih delov.

Čebelarju so na splošno znani prav tisti fermenti, ki se nahajajo v medu, in ki tvorijo pravzaprav posebnost, ker se ne nahajajo več v živi celici. Zaradi teh fermentov dobi med nekakšno živost, ker delujejo neprestano dalje, čeprav smo ga točili že pred dolgim časom. Med zori in se stara.

Najvažnejši ferment v medu je invertaza, ki razstavlja sladkorje. V čebelnem telesu se ta ferment ustvarja na dveh mestih in se nato primeša medo:

- v celicah osrednjega črevesja, kar je važno za prehrano čebele same,
- in v krmilnih žlezah, kar je važno za pripravljanje medu.

Invertaza razstavlja zapletene molekule trsnega sladkorja v eno molekulo grozdnega in v eno molekulo sadnega sladkorja. To sta dva enostavna sladkorja, ki ju telo lahko takoj sprejme in porabi. Tudi pri preiskavi medu igra invertaza važno vlogo, ker je ta encim izredno občutljiv proti toploti. Njegovo delovanje že zelo opeša pri kratkotrajnem segrevanju medu na toplino med

45 in 60 stopinjami, pri 70 stopinjah pa popolnoma preneha. Tako strokovnjaki ugotavljajo, kdaj je bil med preveč segret ali nepravilno skladiščen v tropskih pokrajinah.

Poleg invertaze proizvajajo čebele tudi diastaze, ki jih tudi najdemo v medu. Diastaze razstavljajo škrob v dekstrine in te še nadalje v sadni sladkor. Važne so v prvi vrsti za prebavo peloda, ki vsebuje različne količine ogljikovih hidratov, pač po vrsti rastline.

Poleg tega nahajamo v medu v majhnih količinah še nekatere druge fermente, ki pa jih niso dodale čebele, ampak so rastlinskega izvora in so v med nekako mimogrede prišli zaradi poškodb na cvetju, iz pelodnih zrn ali z glivičnimi trosi, ki jih zlasti mnogo dobimo v gozdnem medu.

Götz v Bienenpflege 6/74, prevedel Julij Mayer.

NOVA VRSTA OLJNE REPICE

V Zvezni republiki Nemčiji posejejo letno 120 000 ha zemlje z oljno repico, ki je v redosledu posevkov nujno potrebna, ker ohranja zdravo zemljo. Toda le neznaten del repičnega semena uporablja industrija za proizvodnjo olja oziroma margarine. Temu je kriva erukova kislina, ki v večji količini neugodno vpliva na delovanje srca. Pa tudi za močna krmila so uporabljali repično seme v omejenih količinah, ker je visok odstotek gorčičnega olja slabo vplival na zdravstveno stanje živine.

V sodelovanju z inštitutom za rastlinstvo v Göttingenu, ki ga vodi prof. RÖB-BELEN, se je semenogojnemu zavodu iz Boriesa posrečilo, da so v osemletnem križanju s kanadsko in poljsko repico pridobili novo vrsto repice, ki vsebuje zelo majhne količine obeh kvarnih primesi. Zaradi tega lahko uporabljajo sedaj seme oljne repice brez vse skrbi za pridobivanje olja in margarine za človeško prehrano. Pa tudi v primerjavi močnih krmil lahko uporabljajo večje količine novega semena.

Preizkusi so pokazali, da vsebuje novo seme mnogo biološko vrednih beljakovin.

Za kmetijstvo pomeni ta ugotovitev, da beljakovine iz tujine (soja), ki so drage in na razpolago v pičlih količinah, lahko zamenja domači pridelek. Na posestvu Ecken-dorf in njegovih podružnicah računajo v prihodnji jeseni že na pridelek repičnega semena v izmeri 1000 ton, kar bo gotovo vplivalo na bodoče setvene razmere oljne repice.

iz ADIZ 5/1974 povzel Julij Mayer

KAKO ZAVAROVATI SATOVJE PRED MOLJEM

V hrvaškem strokovnem listu Pčela 6/1974 na strani 157 poroča čebelar Nikola Milanović iz Rume, kako zavaruje satje pred moljem.

»Molj ne ljubi svetlobe ne svežega zraka, ampak izbira temo, kakor voluhar, ki se skriva pod zemljo. Zaradi tega satovja ne moremo zavarovati pred moljem, da ga zlagamo v zaboj ali najlonsko vrečico, ampak ga moramo izpostaviti svetlobi, svežemu zraku in soncu.

Delam pa tako: Rezervne sate nanižam na železne šibike in jih razmestim pod hišnim napuščem ali nekje v odprti kolnici ali na podstrešju, kjer je dovolj svetlobe in stalen preprih. Satje se ne sme dotikati, ampak mora biti razmaknjeno. Na ta način lahko satje ohranjamo po več mesecev in tudi več let. Ako imate v čebelnjaku satovje, ki ga je že napadel molj, tedaj satja ne uničujte, ampak ga enostavno postavite na svetlo in črvi ga takoj zapustijo. Zal, da tega mnogi čebelarji nočejo verjeti, zato objavljam moj način, da ga sami preizkusite.«

Pri opisovanju vtisov s 24. mednarodnega čebelarskega kongresa API-MONDIE v Buenos Airesu leta 1973 je objavil nemški poročevalec, da Argentinci tudi na ta način spravljajo rezervno satje. Objavljena je bila celo slika take odprte »šupek« na štirih stebrih s streho, segajočo zelo globoko. V tej stavbi visijo sate skozi vse leto, pa jih vendar molji ne napadajo. Vredno je poskusiti!

Poroča J. Mayer

OSNOVE ČEBELARJENJA V NAKLADNIH PANJIH

INŽ. LUDVIK KLUN

LR panj v svoji domovini. Panji našega rojaka M. B. Nikelzona dovolj zgovorno pričajo o tem, kdaj je lahko družina produktivna

Rastoče zanimanje za nakladne panje, predvsem pri čebelarjih začetnikih, ter pomanjkanje tovrstne strokovne literature, kar povzroča pogosto razočaranja in neuspehe, nam narekuje te vrstice. Panji so največja investicija v čebelarstvu, zato je vsak neuspeh pri čebelarjenju tudi občutna gospodarska škoda. In ne nazadnje smo dolžni o nakladnem panju pisati tudi zato, ker postajamo otok v svetovnem čebelarstvu, saj gre ta panj mimo nas v severnejše dežele, kjer so pogoji za čebelarjenje s takimi panji dosti slabši kot pri nas. Ni naključje, da smo med deželami, ki beležijo najnižje donose na panj. Ob panju z omejeno prostornino tudi drugače ne more biti.

Zavedam se, da je po znani polomiji z LR panji v Agromelu težko pisati o panju, kajti odgovor bo marsikdo, posebno tisti, ki ta panj najmanj pozna — imel takoj pri roki. Toda kdor bo pazljivo prebral »osnove«, bo morda

spremenil svoje mnenje. Da je bil panj pri polomiji bolj malo kriv, dokazuje tudi dejstvo, da nekateri taisti čebelarji čebelarji **zase** v istih panjih prav uspešno.

Te vrstice so namenjene predvsem čebelarjem začetnikom, zato naj mi zahtevnejši čebelarji oprostijo, če bom katero snov morda podal bolj preprosto. Želim poudariti, da so osnove namenjene čebelarjem — amatrjem, zato bom prikazal tudi nekaj »dodatkov«, ki jih pri poklicnih čebelarjih ne bomo našli; so pa koristni pri premagovanju začetnih težav. Ko bo čebelarstvo naraslo, jih bomo prav lahko opustili, kajti močna družina rešuje marsikaj, kar moramo nuditi šibki, ki je reden spremljevalec začetnikov. Osnove bodo pisane za čebelarjenje na med, predvsem za čebelarjenje na mestu, ker je prav teh čebelarjev največ. Seveda pa se zato ne bomo izognili nekaterim pro-

blemom, ki so v zvezi s prevažanjem LR panja.

Obravnavali bomo predvsem LR panj, ker je ta najbolj razširjen med nakladnimi panji. Zaradi popolnosti pa bomo podali tudi osnovne karakteristike Dadant—Blattovega (DB) in Farrarjevega (Farr) panja. Morda se bo to komu zdelo nepotrebno, toda nekoč me je neki čebelar povabil, naj si ogledam njegovo stojišče s tridesetimi Dadant-Blattovimi panji. Ker je bilo to v Sloveniji, sem bil nemalo presenečen. No, izkazalo se je, da so bili LR panji. Seveda sem potem podvomil tudi v uspeh njegovega čebelarjenja, saj se tehnologija za DB panj močno razlikuje od tiste za LR panj.

Osnove bodo izhajale v nadaljevanjih, zato bralci, ki so jim namenjene, lahko sproti opozarjajo na nejasnosti, kar bom upošteval v nadaljevanjih. Seveda bom prav tako vesel nasvetov in dobronamernih pripomb naših izkušenih čebelarjev, ki čebelarijo v nakladnih panjih.

1. TEMELJNA IZHODIŠČA NAKLADALNIH PANJEV.

Donos medu raste progresivno s številom pašnih čebel v družini.

O tem je bilo podano toliko materialnih dokazov, da o tem ni moč dvomiti. Posebno ne zato, ker se lahko o tem prepriča vsak pri svojem čebelarjenju. Za poizkus odberimo štiri enake družine (enako število čebel in zalege). Dve družini združimo pred pašo, ostali dve pa ne. V vsakem primeru bomo ugotovili, da sta nam dali dve ločeni družini manj medu skupaj, kot nam ga bo dala »združena« družina.

Američani bi ne bili Američani, če bi te izredne pomembne gospodarske lastnosti čebel ne izkoristili. Pa ne samo oni, temveč tudi ves napredni čebelarski svet jo s pridom izkorišča. To je osnova velikih donosov, ne pa »bajne paše«, s katerimi se tolažimo pri naših majhnih pridelkih. Res je, da je paša najpomembnejša, saj je izvor medu, toda ko so v deželi z »bajno pašo« začeli omejevati moč družin z manjšim panjem, je začel donos upadati in ob enakih pašnih pogojih je začel

zopet rasti, ko so povečali moč družin z večjo prostornino panja.

Še bolj kot v deželah s trajnejšo pašo, pa je moč družine odločilna pri nas, ker imamo kratkotrajne paše. Oglejmo si, kako je ta temeljni čebelarski problem na slovenskem dojel pred 50 leti čebelar Peternel: **»Čebelar v skromnejši paši potrebuje veliko čebel, da lahko izkoristi kratko pašno dobo«**. Družina, ki zaseda dve etaži klasičnega listovega panja na dvajsetih satih ali dve nakladi LR panja, kar je isto, (oba satnika sta si po površini skoraj enaka) **ni močna družina za današnjo rabo**. To je površina satja, ki je komaj zadostna za plodišče produktivne družine. V panjih z dvajsetimi sati nekaterih kratkotrajnih paš sploh opazili ne bomo, ker bodo takim družinam le »vzpodbujevalno krmiljenje«. Primer: V začetku maja je medil javor. Nekaj družin v LR panjih je zasedalo tri naklade. Nekatere od teh so dale do 20 kg medu na panj. Družine, ki so zasedale eno ali dve nakladi, niso nabrale viška. Paša je trajala le teden dni. Nad rezultati kratkotrajne paše je bil najbolj presenečen bližnji čebelar, ki čebelari v panjih z omejeno prostornino, saj njegovi panji niso »zaznali« medenja, pa tudi sicer še ni nikoli točil medu z javorja, čeprav čebelari že dolgo vrsto let. Takih paš, ki jih naše čebele ne izkoristijo, je veliko. Te so zlata rezerva pri čebelarjenju na med, saj vemo, da vseh 10.000 slovenskih čebelarjev le ne more prevažati svojih pet ali deset panjev čebel. Seveda pa mora biti čebelarjenje prirejeno za take paše.

Kdaj torej lahko govorimo o močni družini? Ne bi želel, da bi me čas demantiral, ker to, kar nam je danes veliko, bo verjetno jutri majhno. Lahko pa trdimo to, da je najmanjši sestav LR panja, ki že lahko pokaže progresivno rast donosa tisti s tremi normalnimi nakladami. Vendar bo dober čebelar tudi družine v treh nakladah v pašni sezoni uvrščal med slabše družine.

Naše prizadevanje pri čebelarjenju v LR panju bo torej usmerjeno v to, da pripravimo za pašo tri, štiri, pet... naklad čebel. Potem za gotovo uspeh ne bo izostal.

Na dlani je, da to lahko izvedemo le v panju, ki mu je moč prostornino poljubno večati. Prav to je delal naš Janša, pa naj panj in njegovo čebelarjenje imenujemo tako ali drugače. Cilj ostane isti — izkoriščanje najpomembnejše gospodarske lastnosti: donos raste progresivno s številom pašnih čebel. Prav Janševo delo v tej smeri je še en dokaz, kako veliko je bilo njegovo znanje o čebelah.

Nakladni panji so grajeni za izkoriščanje omenjene gospodarske lastnosti čebel

ZIVALNA DRUŽINA NI VEDNO TUDI PRODUKTIVNA DRUŽINA.

Običajno govorimo o močnih družinah, ko želimo povedati, da nam te družine lahko dajo donos (višek). Vendar se je v svetu bolj uveljavil izraz **produktivna** družina, kjer moč izrazimo z njenim rezultatom; to je s produktom. Zato bomo dejali: živalne družine imamo tedaj, ko je veliko čebel v družini; ne vemo pa, kaj te čebele delajo — krmijo zalego, nabirajo nektar, ipd. Ko bomo ugotovili, da ima družina v primerjavi z odkrito zalego veliko pašnih čebel, bomo govorili o produktivni družini.

Pri čebelarjenju v LR panju, kjer so matici dane na voljo za zaleganje dve ali celo več naklad (dvajset, trideset ali več satov), je potrebno razlikovati, kdaj je družina produktivna. Če sovпада začetek paše s stanjem v družini, ko je veliko odkrite zalege, bo donos majhen. Zato mora čebelar dodobra poznati pašne vire svoje

okolice ter začetek in konec medenja. Prav v tem se najbolj razlikuje dober čebelar od slabega.

Pri AŽ panju matična rešetka preprečuje nastanek živalnih, neproduktivnih družin. Če so LR panji »suhi« ob paši, je vedno treba iskati vzrok v živalnih, neproduktivnih družinah.

Ponovitev:

- Nakladni panji so prirejeni za izkoriščanje pomembne gospodarske lastnosti čebel; donos raste **progresivno** s številom pašnih čebel.
- Najmanjši sestav LR panja, ki lahko že pokaže prednosti pred AŽ ali drugim dvoetažnim panjem, je tisti v treh nakladah.
- Pašo lahko izkoristi samo produktivna družina. To pa je družina, ki ima malo odkrite zalege in veliko pašnih čebel.
- Kratkotrajne paše lahko izkoristi samo družina z množico pašnih čebel.

ČEBELJI PIKI NAJ NE ODVRAČAJO MLADINE OD ČEBELARJENJA

MARTIN MENCEJ

Med mladimi je kar precej takih, ki jih zanimajo čebele in čebelarjenje, bežijo pa od tega zaradi čebeljih pikov in se zato za vedno odrečejo namenom čebelarjenja. Tako npr. oče ne more nikomur prepustiti čebel, ker se sin boji čebeljih pikov, pa čeprav bi rad nadaljeval očetovo delo. Zato bo prav, če povemo nekoliko več o izkušnjah in dognanjih s tega področja.

Vemo, da je čebelji strup zelo koristen in ga danes že po vsem svetu uporabljajo v zdravstvu in sicer v različnih inačicah, bodisi v naravni obliki čebeljih pikov na kraju obolenja ali pa v obliki injekcij. Res pa je tudi, da je čebelji pik v določenih primerih lahko nevaren. Na to opozarjajo zdravniki, neuki ljudje pa v tem pogledu zelo radi pretiravajo.

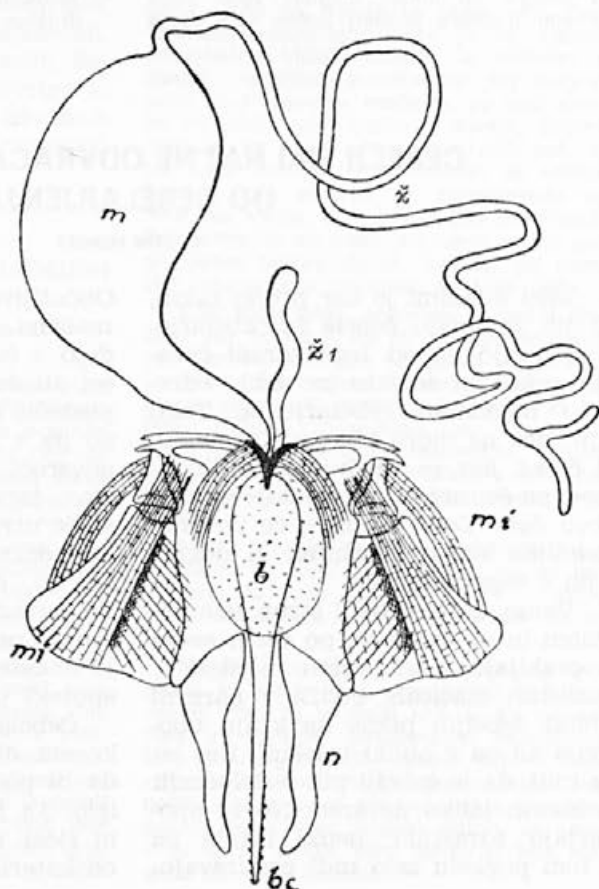
Občutljivost za čebelje pike je zelo različna. Vtem ko se nekateri znajdejo v čebelnem roju in dobijo deset ali dvajset pikov, nimajo drugih posledic kot kožne otekline, nasprotno pa v drugem primeru pik lahko povzroči alergično reakcijo (vrtoglavico, izgubo zavesti, težko dihanje, slabo utripanje srca), kar vse se lahko konča v posameznih primerih s smrtjo, če ni zdravnikove pomoči. Ta navadno vbrizga suprarenin, co fein in podobne preparate. Zato imajo nekateri čebelarji v svoji domači apoteki ustrezne tablete.

Čebela skriva želo v zadnjem zadkovem obročku. Kadar se pripravi, da bi pičila, pomoli iz zadka tanko iglo. Ta je sestavljena iz treh delov in sicer iz žlebička in dveh bodalc, od katerih je vsako zase opremljeno

z desetimi, nazaj obrnjenimi kaveljci. Žlebič je po kratki cevki zvezan s strupenim mehurčkom. V primeru pika se iz tega mehurčka pcedi 0,3 do 0,4 mg strupa. Pri tem se pa izcedi le del celotne vsebine; množina izločenega strupa zavisi od različnih dejavnikov (letni čas, temperature zraka in podobno). Čebele pa uporabljajo žela samo v izrednih okoliščinah, samo v skrajni sili v obrambne namene. Novejše raziskave (Phisalix—Picot v Parizu) so pokazale, da sestavljajo čebelji strup v glavnem trije sestavni deli: prvi je snov, ki povzroča vnetje, druga snov povzroča krče, tretja pa ohromitev. Človeški organizem se pa lahko privadi

na ta strup. Čebelarji so praviloma veliko manj občutljivi za učinek pikov, kot pa osebe, ki nimajo posla s čebelami. Sčasoma postanejo imuni za ta strup. Izkušnja in novejše raziskave sovjetskih znanstvenikov so pokazale, da se le pri 2 % ljudi, ki so čebelarili že par let in smatrali, da so že imuni za čebelji strup, razvija povečana občutljivost v obliki alergičnih reakcij ali pa se pojavijo različna obolenja v vidu dermatita, bronhialne astme ali v obliki alergičnih izpuščajev; 98 % pa postane sčasoma imunih ali vsaj brez organskih posledic.

Vsekakor pa za nikogar ni prijetno, če ga čebela piči. Da pa bi bilo

Želo s strupnim mešičkom:
 b) betič, bc) bodalce, n)
 nožnica, mi) mišice, m)
 mešiček, ž) žleza strupnica,
 ž) mazilna žleza

pri čebelarjenju čim manj nevšečnosti s piki, se da temu odpomoči. Ko je prišel začetniški čebelar k izkušenemu čebelorejcu z vprašanjem, kaj naredi, če ga začno čebele množično pikati, mu ta enostavno odgovori: »Nič!« Kako to, sili začuden v njega. »Zato ne, ker me množično ne pikajo. Če me piči ena, se lepo odstranim, ker vem, da bodo tej sledile še druge.« Iskustveno je namreč dognano, da čebela pri obrambi (piku) spušča poseben vonj, ki opozarja in vabi še druge čebele na pomoč in tako sledijo prvemu piku še druge čebele.

Kranjska sivka je znana kot krotka čebela. S tem pa seveda ni rečeno, da ne pika. Ze dolgo je namreč znano, da so vse čebele pred nevihto razdražene in bolj razpoložene za pikanje. Ta pojav tolmačijo znanstveniki s povečano naelektričnostjo v ozračju. Raziskave so pokazale (univerza v Kaliforniji), da so čebele veliko bolj razpoložene za pikanje v hladnih, deževnih, oblačnih in vetrovnih dneh kot pri lepem in mirnem vremenu. Svojo slabo voljo znesejo nad vsakomur, kdor jim je na poti. Zato se bomo izogibali pregledom v takšnih dneh. So pa izjeme tudi v tem primeru. Med številnimi krotkimi družinami se najdejo primerki, ki so tudi ob lepem vremenu neverjetno agresivni. Komaj odpreš zamreženi zadnji del panja ali pa dvigneš pokrov nakladnega panja, že se množično zapodijo naravnost v tebe tudi v lepem vremenu. Zato bomo poskrbeli, da se takih družin znebimo in si nabavili čebele, ki so čim manj napadalne.

Največje nevšečnosti povzročijo čebelji piki v jezik, grlo in goltanec. V tem primeru nastopijo v sapniku otekline, ki imajo za posledico pomanjkanje zraka, kar lahko pripelje do zadušitve. Čeprav so to le redki primeri, moramo biti pozorni, ker

tu ne pomagajo nobeni obkladki ali kake domače maže, ampak je potrebna takojšnja zdravniška pomoč.

Za obrambo pred čebeljimi piki je več načinov, ki jih uporabljajo naši čebelarji (dimljenje, klobuki s pajčolanom in podobno). Najnovejše raziskave (dr. Herberta Friegta in Franklina Littlea s pennsylvanske univerze v Philadelphiji) so pokazale npr., da zvočni valovi povzročajo pasivnost pri čebelah. Čebele postanejo negibne, če imajo zvočni valovi 600 tresljajev na sekundo pri približno 120 decibelih jačine. V tem primeru postanejo čebele negibne in izgledajo, ko da bi zamrznile. Ko zvoki prenehajo, so zopet gibljive kot prej. Čebelar si samo zaščiti svoja ušesa pred glasnimi zvoki in nemo teno lahko opravlja vsa dela pri čebelah, ne da bi bili opikani. Tako poroča dr. W. Sch. v strokovnem glasilu avstrijske čebelarske zveze *Bienenvater*.

Sredstev za omejevanje škodljivosti čebeljega strupa ali pa vsaj ublažijo je več. Najprej moramo izdreti želo, pri tem moramo paziti, da ne iztisnemo v ranico še tistega strupa, ki je ostal v mešičku. Nato pičeno mesto natremo s kakim hladnim sredstvom; najboljše domače sredstvo je pa amonijak. Ker pa pičeno mesto navadno oteče, pri začetnikih navadno kar precej, se priporočajo obkladki, namočeni v svinčeni vodi, kisu ali alkoholu; priporočljive so pa tudi rezine surovega krompirja, čebulni sok ali pa kar mrzla prst.

Kakor vidimo, ne smejo biti čebelji piki vzrok za naš odnos do čebel in čebelarjenja. Sredstev za obrambo je več kot dovolj, zato je vsak strah odveč. Da pa ima vsak začetek tudi svoje nevšečnosti, je pa splošno pravilo za vsako dejavnost na katerem koli področju udejstvovanja.

MALO OSNOVE ZA MLADE ČEBELARJE

D. M.

Važno je, da si že pred začetkom čebelarjenja pridobimo vsaj nekaj teoretičnega znanja, ker le tako bomo v praksi lažje dojemali oziroma opravljali čebelarska dela.

Čebelarji ne smemo biti nagli, nestrpni in razburjivi, temveč mirni in potrpežljivi.

Pri nabavi panjev dobro premislimo, predno se odločimo za vrsto panja. Če si kupimo stare panje, jih moramo dobro razkužiti. Najbolje je, če izžgemo s plamenom.

Ko imamo novo čebelno družinico v panju, ni dobro, da jo stalno gledamo in odpiramo ali celo dregamo po satnikih. Družina mora imeti mir.

Nikoli ne odpirajmo panja tik pred nastopom slabega vremena, enako tudi ne ob močnem vetru.

Naučiti se moramo opazovati čebele na žrelu, ugotavljati dolete in izlete; to nam pove mnogo tega, kar se dogaja v panju. Za izjemne primere je dobro, če se posvetujemo pri starejših čebelarjih ali na sestanku svoje organizacije.

Pri pregledovanju satnikov moramo ravnati previdno in spretno, sicer bomo marsikatero čebelo zmečkali, druge pa razdražili. Pri panjih, ki imajo zadaj mrežno okence, moramo paziti, da bo pravilno zaprto. V nasprotnem primeru se bodo čebele lovile in umirale za mrežo, ker ne najdejo več poti do svojega gnezda.

Pri točenju oziroma pri odpiranju zaliza-

nih satov bodimo pazljivi, da preveč ne pokvarimo satja. Če odpiramo z vilicami, opravljamo od spodaj navzgor, ker so tudi celice tako nagnjene.

Kadar vstavljamo satnice v satnike, naj te ne segajo do spodnje letvice. Satnica se nekoliko nategne in potem nastane harmonika. Zaradi tega puščamo 1/2 cm prostora, naj le čebele same dogradijo do kraja. Pri postavljanju panja ali čebelnjaka moramo paziti, da ni na udaru severnega vetra in po možnosti naj bo izlet v smeri jugovzhod.

Od vsega začetka se moramo naučiti, da ne puščamo ničesar v bližini, kar je mastnega od medu ali sladkorne hrane. Taka malomarnost nam lahko povzroči ropanje. Ravno tako tudi ne puščamo starih satnic ali drugih voščin. Voskovni molj nam takoj vse uniči, če bi se razvil v večjem številu, napade tudi naseljene panje.

Kadar čebele rojijo, jih le mirno pustimo, da se vsedejo in zberejo v gručo in šele tedaj začnemo z ogrebanjem.

Nekateri imajo navado, da koš namažejo z medom, včasih tudi panj in satnice. To ni potrebno niti dobro, ker se čebele samo vznemirijo. S tem samo sebi otežujemo delo in ves proces spravila izredno podaljšamo.

Novemu roju je najbolje dati hrano šele drugi ali celo tretji dan, ko so se že umirile in odpočile. To moramo delati vedno pred mrakom, da ne pride do ropanja.

Že sedaj razmišljajmo, kako bomo v jeseni ustanovili čebelarski krožek pri osnovni šoli ali pa v družini!

V SKLAD

za gradnjo ČC so nadalje prispevali:

	din
Kukovič Mirko, Vuhred	34.—
Pavlič prof. Lojze, Polje	100.—
Gregorc dr. Peter, Ljubljana	200.—
Boltar Matija, Ljubljana	50.—
Mihevc Davorin, Ljubljana	20.—

Zerkovič Radoslav, Ljubljana	30.—
Čebelarsko društvo Križevci pri Ljutomeru	300.—
Clani Čebelarskega društva Križevci pri Ljutomeru:	
Blažič Franjo	20.—
Bratina Marija	40.—
Črček Jožef	10.—
Črček Karel	20.—
Jandl Albert	30.—
Kosi Ludvik	50.—
Lovrenčič Alojz	50.—
Novak Janko	50.—
Osterc Jožef	30.—
Petovar Janko	20.—
Prelog Jožko	10.—
Prelog Matija	20.—
Ros Ivan	10.—
Skuhala Jakob	50.—
Skuhala Jaka	50.—
Sunčič Stanko	20.—
Sušec Milan	50.—
Salamun Tomaž	30.—
Topolnik Ignac	50.—
Vajs Franc	20.—
Verbanjščak Miha	20.—
Trstenjak Avgust	50.—
Spindler Feliks	20.—
Cof Anton	10.—
Božič Jožef	20.—

Vsem darovalcem iskrena hvala!
Uprava sklada ČC

POROČILO GLAVNEGA UREDNIKA SLOVENSKEGA ČEBELARJA NA OBČNEM ZBORU ZČDS, DNE 21. aprila 1974

Vse leto ste sami in neposredno spremljali našo založniško dejavnost, naš tisk in naše delo, zato bo prav, če boste povedali vi na tem občnem zboru svoje mnenje o našem delu, dali kritične pripombe in predloge. Uredniški odbor pa smatra za potrebno, da da s svoje strani nekatera pojasnila glede vsebinske zasnove našega tiska v pretečenem letu in vas obvesti o določenih organizacijskih spremembah v pogledu založniške dejavnosti v obdobju med obema občnima zboroma.

Razumljivo je, da so dobili v preteče-

nem letu posebno težo v našem glasilu tako pomembni jubileji in mejniki v razvoju slovenskega čebelarstva kot so bili 200-letnica smrti A. Janše, 100-letnica organizacije slovenskih čebelarjev in 100-letnica našega periodičnega tiska. Menim, da smo v tem pogledu izpolnili začrtane naloge, pa čeprav ne v popolnosti. Res je namreč, da nismo vsebinsko dovolj globoko konfrontirali čebelarstva iz preteklosti z našim današnjim stanjem. Ta konfrontacija, ki naj bi temeljila na ustrezni analizi pojavov in stanja, bi lahko mnogo pomaga-

la pri opredeljevanju stališč do čebelarstva tistih naših družbenih dejavnikov, ki se danes srečujejo bodisi po družbeno-politični ali pa po ekonomski plati v razmerju med čebelarstvom in današnjo našo samoupravno socialistično družbo. Takoj pa moram seveda pripomniti, da to ni samo stvar uredniškega odbora, ampak v prvi vrsti naše Zveze kot celote.

Uredniški odbor se v polni meri zave-da odgovornosti pred članstvom in bralci, zato mi dovolite, da osvetlim nekatere naše slabosti in pomanjkljivosti ter pripombe naših bralcev med letom. Predvsem moram tu omeniti, da je za našega bralca koristno in pomembno, da se med drugim seznanja o najnovejših dognanjih in spoznanjih na področju čebelarstva v tujini, pa najsi bo v obliki prevodov ali poročil. Če smo to nalogo še kar zadovoljivo opravljali, smo pa pri tem le preveč pozabljali na naš širši jugoslovanski prostor, se pravi na čebelarjenje, uspehe in težave v drugih naših republikah, na njihova razreševanja nalog in težav, ki jih tarejo. Imamo občutek, da smo bili malo preveč zaprti v naš domači slovenski prostor in pri poročanju iz tujine pozabljali na čebelarstvo in čebelarjenje v naših južnih predelih države. Uredniški odbor ima glede tega že načrt za izboljšanje v prihodnje.

Ze več let se ponavljajo želje in predlogi naših bralcev, naj bi v našem glasilu podrobneje in več pisali o medovitih rastlinah in jih prikazali v barvnih prilogah. Kdo se ne bi strinjal s takimi željami in predlogi! Dokler pa bo uredniški odbor vezan na sedanja skromna finančna sredstva, ko mora skopariti tako s prostorom in z obliko, ni mogoče zadovoljiti takšnih želja in predlogov, zakaj barvni klišeji bi neverjetno podražili naš tisk. Bo pa vse-kakor treba več pisati o pomembnejših medovitih rastlinah.

Nikakor se ne moremo strinjati z željami in predlogi, sicer čebelarstvo razgledanih bralcev, ki za zboljšanje Slovenskega čebelarja izhajajo iz zrelišča čebelarja začetnika. Kljub nekaterim dobrim in koristnim predlogom, vrednim vsega upoštevanja, jim v vsem ne moremo pritegniti. Pozabljajo namreč, da naše glasilu ni namenjeno samo začetnikom in neizkušenim čebelarjem, ampak ima mnogo širše področje in odgovornosti. Prav zavoljo tega, ker mora imeti uredniški odbor pred očmi celovit sklop vprašanj čebelarstva pri nas, začetnike in izkušene čebelarje, je njegova naloga toliko odgovornejša in težavnejša.

Ne smemo tudi pozabiti, da Slovenski čebelar ni samo informativno glasilu in da ima globlje vsebinske naloge. Je predvsem strokovno glasilu, pri tem bi pa

zopet šli predaleč, če bi dosledno upoštevali prevelike zahteve nekaterih, ko želijo, da naj bi objavljali samo zrela in našim izkušenim čebelarjem še neznana dejstva.

Poleg rednega glasila smo v tem času tiskali tudi prilogo »Pomen čebeljih pridelkov za vaše počutje in zdravje«, ki je bila namenjena širši javnosti. S tem smo vsaj delno zapolnili vrzel glede pomembnosti čebeljih pridelkov v prehrani in zdravstvu za našega občana. Če pomislimo, koliko storijo v tem pogledu v tujini, potem je to še vedno zelo malo in bo treba to zamisel in potrebo nadaljevati, ne za našega čebelarja, ki prav dobro pozna pomen čebeljih pridelkov, pač pa za našo širšo javnost, ki je vse pre malo poučena o pomenu medu, matičnega mlečka, peloda itd. za dnevno prehrano in zdravje.

Na prošnjo OZD Medex ima Slovenski čebelar z letošnjim letom prilogo »Bilten Medex-export-import«, v katerem DO Medex obvešča in daje navodila svojim kooperantom ter ostalim sodelavcem. S tem nikakor ni rečeno, da se je priloga Medex Bilten nekako integrirala s Slovenskim čebelarjem ali obratno, kakor so nekateri domnevali, ampak je to samostojna priloga z njihovim odgovornim urednikom, ki jo financira Medex; so pa za vprašanja, ki jih priobčuje, zainteresirani vsi čebelarji. Tako prilogo lahko dobijo tudi druge sorodne organizacije, v kolikor ne bi njihovo pisanje nasprotovalo interesom čebelarjev, čebelarstva in politiki ZČDS.

V obdobju med obema občnima zboroma je Zveza začela uresničevati zamisel »Male čebelarjeve knjižnice«. Na poljuden, vendar dovolj strokoven način, naj bi v knjižicah obravnavali posamezna preča in žgoča vprašanja sodobnega čebelarjenja, pa najsi bo v pogledu tehnologije čebelarjenja v različnih panjskih sistemih, entomofilnih rastlin, preventive in zdravljenja čebelnih bolezni in podobno. Menimo, da je prva tovrstna knjižica »Gozdno medenje in proizvajalci mane«, katere avtor je inž. F. Šivic, lep primer, ki hkrati nakazuje pot našim nadaljnim publikacijam za čebelarjevo knjižnico.

Februarja tega leta je izšel Zakon o javnem obveščanju, se pravi o tisku, ki zadeva tudi našo založniško dejavnost. Zakon vsebuje določene novosti glede tiska. Skladno z našim družbeno-političnim in gospodarskim razvojem zagotavlja zakon neposredno družbeno sodelovanje in kontrolo nad javnim obveščanjem. Na ta način je morala tudi naša Zveza uskladiti svojo založniško dejavnost z zakonskimi predpisi.

Seveda pa ostane ZČDS kot ustanovitelj glasila še naprej izdajatelj Slovenskega čebelarja in njenih publikacij. Poleg njega

pa mora glasilo imeti družbeni organ upravljanja — izdajateljski svet, ki ga sestavljajo poleg predstavnikov ustanovitelja še predstavniki sorodnih organizacij in ustanov ter uredniškega odbora. Družbeni organ ima pravice in dolžnosti v zvezi s splošno politiko glasila, z osnovo vsebinsko orientacijo in ima hkrati kontrolno funkcijo; uredništvo pa konkretno oblikuje vsebino glasila.

Zveza je po predhodni odobritvi upravnega odbora uskladila svojo Temeljno vsebinsko zasnovo na RK SZDL, v kateri je bilo predvideno, da sestavljajo Izdajateljski svet: 2 predstavnika ustanovitelja (ZCDS), po en predstavnik Zadrुžne zveze SRS, časopisno založniško podjetje Kmečki

glas, časopisa Sadjar in Vrtnar, OZD Medex in predstavniki uredniškega odbora. Tako je v izdajateljskem svetu 9 članov. Svet se je na svoji prvi seji dne 17. aprila t.l. konstituiral in izvolil iz svoje srede za predsednika Dušana Sváro. Hkrati je na tej seji predlagal izvršnemu odboru Zveze glavnega in odgovornega urednika.

Na ta način je dana široka osnova za načrtovanje in izvajanje naše založniške dejavnosti, kar vse bo obogatilo njeno vsebino. Prepričan sem, da bo dal tudi ta zbor predstavnikov našega čebelarstva ustrezne sugestije in predloge za našo prihodnjo tiskano besedo, ki naj v čim večji meri zadovolji slovenskega čebelarja.

Martin Mencej

VIDNI ZNANSTVENIKI IN POLITIKI O ČEBELARSTVU

DANES O DEKRETU V. I. LENINA

Sredi razplamtele in uničujoče državljanske vojne, ko je bila nova oblast zaposlena z najnujnejšimi vojnimi, gospodarskimi in političnimi vprašanji, je V. I. Lenin podpisal 1919. leta odlok o očuvanju in razvoju čebelarstva. Na podlagi tega dekreta niso samo ohranili predrevolucionarno raven čebelarstva, ampak so to pomembno vejo kmetijstva in zdravstva razvili do zavidne višine.

Danes ima 69 % kolhozov obsežna čebelarstva, Sovjetska zveza zavzema danes prvo mesto na svetu po številu čebelnih družin in pridelavi medu. Poleg 4,5 milijonov čebelnih družin v kolhozih in sovhozih je 5,5 milijonov individualnih čebelarstev. Do leta 1975 pa naj bi imeli v kolhozih in sovhozih že 5 milijonov čebelnih družin. Številne visoko kvalificirane čebelarske kadre daje Timirjazeva Akademija znanosti v Moskvi, prav tako pa posebne katedre za čebelarstvo pri poljedelskih inštitutih v Kijevu, Taškentu, Novosibirsku itd. Poleg tega pa imajo številne znanstveno raziskovalne inštitute in poskusne postaje.

Meddruštveni sestanek čebelarjev prevoznikov čebel na pasišča, ki je bil dne 24. 4. 1974 v hotelu TURIST v Mariboru

Zastopana so bila društva dela Koroške, Podravske in Pomurske doline in sicer: Radlje ob Dravi, Zg. Radgona, Murska Sobota in Maribor ter čebelarske družine: Lovrenc na Poh., Ruše, Studenci — Pekre, Maribor-Center, Maribor-Tabor, Hoče, Slov. Bistrica, Selnica ob Dravi, Zg. Kungota in Kamnica. Navzočih je bilo 31 čebelarjev.

Sklicatelj tega srečanja je bilo čebelarsko društvo Maribor.

Razpravo je vodil predsednik mariborskega društva Jože Hribar.

Obravnavana vprašanja: koriščenje čebelarjeve paše, pašarina, opazovalna služba in čebelne bolezni.

V razpravo so posegli skoraj vsi navzoči čebelarji. Tovariš NOVAK Anton iz Zg. Radgone je obširneje govoril o bodočem čebelarskem zakonu, ki bo razčistil sporne pojave. Nihče ne bo smel ovirati črpanja splošnih dobrin, ki jih nudi čebelam narava. Princip mora biti: pridelati čimveč medu. Da peljemo tja, kjer se paša pojavlja, za to so opazovalnice. Najprej je treba ugotoviti medenje, nato pa peljati na pašo. Za črpanje dobrin ne sme biti nobene ovire. Takoimenovana pašarina nima nobene osnove. Za stojišča pa se je treba dogovoriti z lastnikom zemljišča zaradi odškodnine in varstva.

Že nekdanja stara uredba o prevozih na pašo je veljala samo za ajdo, za vse drugo pa je bilo prosto. Važno pa je veterinarsko spričevalo o zdravju čebel, ki jih prevažamo. Spričevalo mora spremljati prevoz in biti potem dosegljivo na pasišču; družina mora vedeti, kdo ima čebele pri njih. Postavitev na pasišču mora biti v pravilni oddaljenosti od domačih čebel, kar vse bo vseboval čebelarski zakon.

Razgovor je razčistil mnogo različnih

mnenj. Tako so bila kritizirana nekatera društva, ki niso pustila nikogar na njihovo področje, čeravno imajo nekatera npr. akacijeve paše na pretek, sami pa kot samobesbi umevno prevažajo na druga področja.

Čebelarsko društvo Mur. Sobota ima izdatno akacijevo pašo. Ne brani dovoza, zahteva le pravičen razmik stojišč. PASNI NE ŽE DOLGO NIMAJO. Izvajajo pa kontrolo veter. spričeval in pravilnost stojišč, da ni gneče.

Nujno je pravočasno obveščanje o medenju.

Potreben nam je seznam posameznih družin.

Prevaževalci morajo vedeti, kje je kuga čebelne zalege, da ne prevažajo tja, kakor tudi ne na kugi obolele čebele v pašo.

Zato bi bilo treba stalno objavljati v glasilu stalež obolenj.

Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Vsak prevaževalec mora imeti potrjeno o zdravstvenem stanju čebel in ga puščati pri lastniku stjišča oz. zemljišča. Dobro je, če je na skladovnici tudi lastnikov naslov.
2. Privoz je treba javiti tamkajšnji družini.
3. Stari prevaževalci imajo za stojišča prednost, če bodo dovoz javili pravočasno.
4. Pašarine ne pobiramo (splošno naj se pašarina ukine povsod, ki do sedaj pašnino pobirajo.).
5. Pri prevozu morajo drug drugemu pomagati, da se paša čim bolj izkoristi.
6. Postavljanje čebel v gozdno pašo je prosto.
7. Medsebojno je treba obveščati o čebelnih kužnih boleznih.

OBVESTILO

Čebelarska družina Laško obvešča svoje člane in njihove družinske člane ter člane čebelarskih krožkov, da prireja izlet na Gorenjsko v nedeljo, dne 18. avgusta 1974.

Odhod z avtobusom iz Laškega ob 6. uri: Brniki — Kranj — Radovljica — ogled čebelarskega muzeja, Vrba — ogled Pre-

šernove rojstne hiše, Zelenica — ogled plemenilne postaje, Bled — ogled gradu in drugih znamenitosti. Povratek v Laško ob 20. uri.

Prijave sprejema do 10. avgusta Kraševac Evtahij v Laškem.

CEBELARSKA DRUŽINA
L A Š K O

OB OBLETNICI SMRTI LAZARJA WOLFGRUBERJA

Neizprosna smrt je posegla med nas čebelarje in iztrgala iz naše sredine navdušenega in najstarejšega čebelarja, dolgoletnega člana, odbornika in soustanovitelja čebelarke družine Maribor-Tabor Lazarja Wolfgruberja, ki smo ga spremili na njegovi zadnji poti 25. julija 1973 na Pobreško pokopališče k večnemu počitku. Od njega so se poslovili številni prijatelji in znanci, večinoma člani čebelarke družine Maribor-Tabor.

Pri odprtem grobu pa se je v imenu čebelarke družine Maribor-Tabor poslovil z nagovorom predsednik družine, tajnik družine pa je ob zadnjem pozdravu predsednika in prapora izpustil iz zavoja desetine čebelic, ki so obsedale vence in šopke rož na gomili ter s svojimi krili prepevale večno lepo pesem.

Rodil se je 8. decembra 1897 v Lovrencu na Pohorju v lepi in prijazni vasi. Ponosen je bil, da je doma z zelenega Pohorja, kjer je tudi preživljal svoja otroška in mladostna leta. S čebelarji se je že zgodaj spoznal in se že kot 11-letni deček začel ukvarjati s čebelami. Čebelariti je začel leta 1908, in sicer najprej v kranjičih, dunajčanih, kaj kmalu pa je spoznal, da bo imel več uspeha s premično stavbo. Predvsem je imel posluš za vse vrste panjev, ki so se pojavljali od njegove mladosti, in si je kaj hitro ustvaril sodbo, katera izvedba je najprimernejša za naše pašne razmere, in si je kot mizar sam izdelal AZ panje ter v njih dokaj uspešno čebelaril s 40 do 50 AZ panji; zadnja leta nekoliko manj, ker so mu začele pešati življenjske moči in ni bil več kos tolikšnemu številu.

V tem njegovem izjemno dolgem čebelarjenju in črpanju znanja iz domače in tuje čebelarke literature si je pridobil veliko izkušenj. Le-te je zelo rad spodbudno prenašal na mlajše člane in nadbudne čebelarke novince.

Pokojni Lazo je bil več let član upravnega odbora čebelarkega društva Maribor in okolica. Bil je dober vzrejevalec matic in čebelarški preglednik, povsod je nudil pomoč, kjerkoli so ga potrebovali. Za svoje zasluge pri pospeševanju čebelarstva in delo v mariborskem čebelarstem društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje, na predlog čebelarke družine Maribor-Tabor pa je bil ob njeni 15-letnici 17. junija tega leta odlikovan z redom Antona Janše II. stopnje. Razen teh odlikovanj je za zasluge na čebelarstem področju prejel še pismena priznanja in pohvale. Odšel je od nas, a spomini na dobrega prejetelja-čebelarja ne bodo nikdar pozabljeni.

Rože na tvoji gomili bodo odslej vabile čebele. Naj le prihajajo obiskovat prijatelja, ki jim je posvetil velik del svojega življenja.

Zelimo mu miren počitek v domači zemlji, mi pa ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarška družina
Maribor-Tabor,
predsednik H. J.

ZANE KUMER

Dne 31. januarja letos smo se škofjeloški čebelarji za vedno poslovili od našega dolgoletnega člana Zaneta Kumera.

Pokojni se je rodil 1903. leta, čebelariti pa je začel takoj po vojni. Bil je zelo skrben čebelar in vnet prevaževalec na paše tudi v druge republike, kjer so ga povsod radi sprejeli.

Njegovo življenje je bilo en sam delavnik. Ze v zgodnji mladosti je začel z delom v rudnikih v Ameriki. Ko se je vrnil domov, je imel poleg kmetije in gostilne tudi čebele. Velikokrat nam je brezplačno nudil svoj lokal za sestanke in predavanja.

Dragi Zane! Ko si v jeseni še sam skrbno zazimil svoje ljubljenske, nisi niti slutil, da spomladi ne boš več videl njihovega izletavanja na pašo.

Skofjeloški čebelarji te bomo ohranili v lepem in trajnem spominu!

Čebelarji skofjeloške družine

PRIDELOVALCI MATIČNEGA MLEČKA, POZOR!

Poceni prodam 40 kom. pridelovalnih enot za matični mleček. Enote so opremljene s 5 sati AZ mere v plodišču in 5 sati v medišču.

Poleg tega prodam po nizki ceni več rabljenih AZ panjev različnih mer in različnih kakovosti.

Za pojasnila se obrnite na: LOJZE KASTELIC, Vikrče 40/b, 61211 SMARTNO pod Šmarno goro.

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE IMA NA ZALOGI:

Sodobno čebelarstvo (Knjiga o čebelah)	40 din
S čebelami in čebelarji skozi stoletja	4 din
Med — naša vsakdanja hrana in zdravilo	4 din
Gozdno medenje in proizvajalci mane	12 din
Vzrejajmo boljše čebele	28 din
Barvne razglednice z raznimi motivi panjskih končnic v ličnih ovojih po 10 kom.	10 din
Razglednice Anton Janša (ak. slikar B. Jakac)	1 din
Velike barvaste razglednice naše plemenilne postaje na Zelenici	2 din
Lične barvaste značke s čebelico	6 din
Posamezne zvezke Sl. čebelarja starejših letnikov	2 din

ZDRAVILA:

Fumidil-B steklenička	50 din
Fumagilin DCH steklenička	40 din
Folbeks za dimljenje, zavitek po 50 lističev	23 din
Fenotiazin proti krpļjam, zavitek z 10 tabletami	2 din

Najboljše in najprimernejše naročilo je s položnico (dobe se jih na vsaki pošti) na naš čekovni račun; na sprednjo stran vpišite našo številko čekovnega računa: 50101-678-48636, izpod te številke pa: Zveza čebelarskih društev, Ljubljana, Cankarjeva 3, na hrbtno stran pa namen nakazila (zakaj pošiljate denar). Za poštnino knjig, razglednic oziroma zdravil dodajte 5 din.

Uprava ZČDS